

FSC meža apsaimniekošanas standarts Latvijai

**Dokuments: NEPCon pagaidu FSC meža apsaimniekošanas standarts
Latvijai**

Apstiprinājis:	Mežsaimniecības un klimata programmas vadītājs
Spēkā kopš:	2015. gada 1. janvāra
Kontaktpersona:	Mateo Cariño Fraisse
E-pasts:	mcf@nepcon.org
Darbības joma:	Starptautisks standarts
Standarta versijas datums:	2014. g. 19. decembris
Konsultāciju periods:	Atklāts
Standarta apstiprinātāja institūcija:	FSC®

Titullapas attēls: FSC sertificēts mežs Gran Canaria, Kanāriju salas, Spānija. Mateo Cariño/NEPCon

Satura rādītājs

1.	Ievads.....	4
2.	Pamatojums	4
3.	Konsultācijas ar iesaistītajām pusēm.....	4
4.	Reģionālie standarti	5
5.	NEPCon standartu struktūra.....	6
6.	Indikatori nelielu meža īpašumu un lielu meža īpašumu apsaimniekotājiem	6
7.	Saturs.....	7
	Pielikums 1: FSC terminu skaidrojums	44
	Pielikums 2: Likumi un normatīvie akti, kas reglamentē mežsaimniecisko darbību Latvijas Republikas teritorijā	52
	Pielikums 3: Latvijas Republikas ratificēto daudzpusējo vides aizsardzības nolīgumu un konvenciju, un ILO konvenciju saraksts, ...	63
	Pielikums 4: Oficiālie Latvijas Republikas reto un izzūdošo sugu saraksti.....	65
	Pielikums 5: Pārskats par sertifikācijas novērtējuma procesu	66

1. Ievads

NEPCon darbības pamata mērķis ir uzticamas un neatkarīgas sertifikācijas ceļā identificēt un atzīt ilgtspējīgus meža apsaimniekotājus. NEPCon ir Accreditation Services International (ASI) akreditēta FSC™ sertifikācijas institūcija,

Standartu mērķis ir sniegt meža apsaimniekotājiem, meža īpašniekiem, kokrūpniecības nozares uzņēmumiem, zinātniekiem, vides aizsardzības speciālistiem un sabiedrībai kopumā informāciju par NEPCon izvērtētajiem mežsaimniecības uzņēmumu meža apsaimniekošanas aspektiem, kā rezultātā tiek pieņemts lēmums par uzņēmumu sertifikāciju atbilstoši FSC Stewardship Council™ (FSC) sertifikācijas sistēmai.

Šie standarti ir izejas punkts reģionālu NEPCon pagaidu standartu izstrādei, ko nepieciešams veikt visās vietās, kur nav pieejami, FSC apstiprināti reģionālie standarti. Šajā dokumentā ietvertie FSC principi un kritēriji ir izmantojami tādu meža apsaimniekošanas uzņēmumu atbilstības novērtēšanai, kuru saimnieciskās darbības galvenais (bet ne vienīgais) mērķis ir koksnes ieguve. Šie standarti ir piemērojami globāli, visiem meža veidiem.

Standarts reizi gadā tiks caurskatīts un nepieciešamības gadījumā pārskatīts, lai nodrošinātu atbilstību aktuālajām FSC politikām, standartiem, direktīvām, vadlīnijām un paskaidrojuma rakstiem, kuru mērķis ir skaidrot un interpretēt FSC principus un kritērijus.

2. Pamatojums

Meži var tikt apsaimniekoti dažādu mērķu vadīti un apsaimniekošanas rezultātā var tikt gūti dažādi ieguvumi. Dabiskos vai pusdabiskos mežos apsaimniekošanas mērķis var būt koksnes vai nekoksnes produktu ieguve, izmantojot mehanizāciju vai roku darbu, ko vada liela starptautiska korporācija vai vietējie iedzīvotāji vai meža īpašnieku kooperatīvs. Iespējami ir dažādi varianti. Taču būtisks ir jautājums - kā mijiedarboties zinātnei un praktiskai meža apsaimniekošanas pieredzei caurspīdīgi un konsekventi novērtēt meža apsaimniekošanas atstātās plaša daudzās ekoloģiskās, sociāli-ekonomiskās un mežsaimnieciskās ietekmes.

3. Konsultācijas ar iesaistītajām pusēm

Sertifikācijas procesam ir gan publiskā, gan privātā puse. Sertifikācijas novērtējuma ziņojums parasti nav publisks dokuments, ja vien to neprasa likumdošanas akti (piemēram, atsevišķu valsts vai publiskā mežu valdījuma gadījumā). Trīs publiski pieejami dokumenti ir pieejami katrā meža apsaimniekošanas uzņēmums sertifikācijas gadījumā:

1. dokuments, kas apliecina, ka paziņojums par sertifikācijas procesa uzsākšanu ir publiskots 45 dienas pirms sertifikācijas procesa;
2. uzņēmuma sertifikācijai izmantotie sertifikācijas standarti; un
3. Sertifikācijas novērtējuma ziņojuma publiskais kopsavilkums, kas ietver meža sertifikācijas novērtējuma rezultātus

Aicinājums ieinteresētajām pusēm sniegt viedokli parasti tiek izplatīts pa pastu, faksu, epastu, kā arī tiek publicēts NEPCon mājaslapā www.nepcon.net. Sertifikācijas novērtējumā izmantotie NEPCon standarti ir publiski pieejami pirms novērtējuma un novērtējuma laikā un ir daļa no publiski pieejamās sertifikācijas procesa dokumentācijas. Sertifikācijas procesa noslēguma posmā tiek sagatavots publiskais kopsavilkums, kas tiek publiskots tikai pēc tam, kad uzņēmuma sertifikācija ir apstiprināta. Dokumenti - pieraksti par konsultācijām ar ieinteresētajām pusēm, kā arī NEPCon pagaidu meža apsaimniekošanas standarti ir pieejami NEPCon mājaslapā www.nepcon.net. Sertifikācijas novērtējuma ziņojumu publiskie kopsavilkumi ir pieejami FSC datubāzē info.fsc.org, kā arī kontaktējot NEPCon biroju (NEPCon | Filosoofi 31 |

50108 Tartu, Igaunijas Republika, epasts: estonia@nepcon.net, tālrunis +372 7 380 723). Mēs aicinām ieinteresētās puses jebkurā laikā sniegt pozitīvu vai negatīvu viedokli par sertificēto vai sertificējamo mežsaimniecības uzņēmumu darbību, kā arī NEPCon sertifikācijas standartiem vai procedūrām.

Ievērojami: visi standarta aspekti uzskatāmi par normatīviem, ietverot standarta darbības jomu jeb tvērumu, standarta spēkā stāšanās datumu, atsauces, terminus un definīcijas, kā arī tabulas un pielikumus, ja vien nav noteikts citādi.

4. Reģionālie standarti

FSC darba grupas visā pasaulē izstrādā valsts vai reģionāla līmeņa meža apsaimniekošanas standartus. NEPCon pilnībā atbalsta un piedalās šajos standartu izstrādes procesos. Mūsu pieredze liecina, ka standartu reģionalizācija ir vitāli svarīga. Reģionālo standartu izstrādes process ir lielisks veids kā iesaistīt sabiedrību svarīgā, plaša mēroga diskusijā par mežu un ar meža saistīto sabiedrību nākotni. Citiem vārdiem, reģionālo standartu izstrāde nav jāuzlūko kā tehnisks standarta izstrādes process, bet arī kā ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas jautājuma aktualizēšana.

Reģionālos FSC standartus izstrādā reģionālās darba grupas. Reģionālie standarti tiek pārbaudīti dabā, caurskatīti un apstiprināti un iesniegti apstiprināšanai FSC International. Reģionālās standarta izstrādes gala produkts ir "FSC apstiprināts standarts". Pēc standarta apstiprināšanas visām FSC akreditētām sertifikācijas institūcijām ir pienākums izmantot apstiprināto standartu kā izejas sertifikācijas dokumentu mežsaimniecības uzņēmumu FSC sertifikācijai konkrētajā valstī vai reģionā. Sertifikācijas institūcijas sertifikācijas procesā drīkst piemērot stingrākas prasības, bet nedrīkst mazināt standarta prasības.

Valstīs vai reģionos, kur nav pieejams nacionālā vai reģionālā līmenī izstrādāts, FSC akreditēts mežsaimniecības standarts saskaņā ar Meža Uzraudzības padomes vadlīnijām, mežsaimniecības uzņēmumu sertifikācijai NEPCon izstrādā pagaidu standartu. Adaptētais standarts tiek izstrādāts, balstoties uz SW vispārīgo standartu, kura indikatori pielāgoti, ņemot vērā nacionālo īpatnību kontekstu (t.i., likumdošanas prasības, vides, sociālos un ekonomiskos aspektus). Pagaidu standarts tiek tulkots valsts vai reģiona oficiālajā valodā un nodots konsultācijām ar ieinteresētajām pusēm. Konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm notiek ar internet starpniecību (epastā, vai publicējot SW mājaslapā), vai tiekoties ar iesaistītajām pusēm klātienē.

Mežsaimniecības uzņēmumiem, kuri sertificēti pēc iepriekšējiem FSC vai NEPCon pagaidu standartiem tiek dots pārejas laiks - 1 gads, lai sasniegtu atbilstību jauno standartu prasībām.

NEPCon pagaidu standarta izstrādē ir izmantoti virkne FSC standartu un saistošo dokumentu. Starp dokumentiem, kuri izmantoti NEPCon pagaidu standarta izstrādē atzīmējami:

- National FSC Forest Stewardship Standard for the Republic of Latvia, FSC-STD-LVA Version 1-0 Draft 2-5;
- FSC-STD-01-001 (version 4-0) FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship;
- FSC-STD-20-002 (version 3-0) Structure, content and local adaptation of certification body generic Forest Stewardship Standards;
- FSC-POL-30-401 FSC certification and ILO conventions;
- FSC-STD-01-003 SLIMF Eligibility Criteria;
- NEPCon Generic Standards for Assessing Forest Management;
- NEPCon Global Non Timber Forest Product Certification Addendum.

5. NEPCon standartu struktūra

The NEPCon generic standards are based directly on the global FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship (FSC-STD-01-001). They include specific generic indicators for each criterion to create a global NEPCon standard.

These indicators are the starting point from which region-specific “NEPCon Interim Standards” are developed for use in the forest by auditors who evaluate the sustainability of forest management practices and impacts of candidate FMEs.

Standarts ietver 10 FSC principus:

- 1 Atbilstība likumdošanai un FSC principiem
- 2 Īpašuma tiesības, lietošanas tiesības un atbildība
- 3 Pamatiedzīvotāju tiesības
- 4 Attiecības ar vietējo sabiedrību un strādnieku tiesības
- 5 Ieguvumi no meža
- 6 Ietekme uz vidi
- 7 Apsaimniekošanas plāns
- 8 Monitorings
- 9 Augstvērtīgo mežu saglabāšana
- 10 Plantācijas.

Katrs FSC princips un ar to saistītais kritērijs standartā ir definēts. Sertifikācijas novērtējumā jāveic uzņēmuma darbības atbilstības izvērtējums visiem standarta kritērijiem un principiem, izņemot gadījumus, kad atsevišķus principus kā nepiemērojamus nosaka NEPCon auditors (piemēram, 10 princips nav attiecināms, ja uzņēmuma mežsaimnieciskās darbības sfērā neietilpst plantāciju mežu apsaimniekošana).

6. Indikatori nelielu meža īpašumu un lielu meža īpašumu apsaimniekotājiem

Saskaņā ar FSC politikas pamatnostādņēm NEPCon ir izstrādājis indikatorus katram atsevišķam kritērijam, kuri attiecināmi uz dažāda mēroga mežsaimnieciskajām darbībām. Kvantitatīvi izsakāmi robežlielumi, kas nodala lielus meža apsaimniekotājus no nelieliem meža apsaimniekotājiem ir ietverti visos NEPCon pagaidu meža apsaimniekošanas standartos. Ja NEPCon standartā šādi robežlielumi nav noteikti, tad vispārīgā gadījumā liels meža apsaimniekotājs ir uzskatāms par tādu, kurš apsaimnieko vairāk par 50 000ha meža. Robežsliekšni neliela meža apsaimniekošanas uzņēmuma lielumam nosaka FSC reģionālās vadlīnijas maziem vai nelielā intensitātē apsaimniekotiem meža apsaimniekotājiem (SLIMF - Small or Low Intensity Managed Forests), ko globālā līmenī FSC ir noteicis 100ha, vai citādi - FSC nacionālās iniciatīvas.

7. Saturs

A Standarta tvērums

Standarts ir piemērojams FSC meža apsaimniekošanas uzņēmumu sertifikācijai Latvijas Republikas teritorijā.

B Standarta spēkā stāšanās datums

Standarts stājas spēkā no 2015. gada 1. Janvāra.

C Atsauces

FSC-STD-01-001 v. 4.0 FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship

FSC-STD-01-002 (v1-0) FSC Glossary of Terms

D Termini un definīcijas

Skat. definīcijas A pielikumā.

Saīsinājumi:

FME: Meža apsaimniekošanas uzņēmums

FSC: Forest Stewardship Council

HCVF: Augstvērtīgie meži

SLIMF: nelielas platības vai zemā intensitātē apsaimniekoti meži

FSC MEŽA UZRAUDZĪBAS STANDARTA INDIKATORI LATVIJAI

FSC 1. Princips: Likumdošanas un FSC principu ievērošana.

Meža apsaimniekošanā jāievēro visi valstī pieņemtie normatīvie akti, starptautiskie līgumi un vienošanās, kurus konkrētā valsts ir parakstījusi, kā arī visi FSC principi un kritēriji.

FSC kritērijs 1.1

Meža apsaimniekošanā ir jāievēro visi valstī spēkā esošie normatīvie akti, kā arī administratīvās prasības.

1.1.1 Meža apsaimniekotājs ievēro LR spēkā esošos valsts un pašvaldību iestāžu izdotos normatīvos aktus.

Pārbaudes līdzekļi S: dokumenti, pārbaude dabā

Pārbaudes līdzekļi L: dokumenti, pašvaldību saistošie noteikumi, pārbaude dabā

1.1.2 Meža apsaimniekošanā iesaistītās personas un uzņēmumi, atbilstoši saviem darba pienākumiem, pilda saistošo LR spēkā esošo normatīvo aktu prasības.

1.1.3 Atklātās neatbilstības normatīvo aktu prasībām meža apsaimniekotājs dokumentē rakstiski.

1.1.4 Meža apsaimniekotājs veic korektīvus pasākumus gadījumos, kad tiek konstatētas neatbilstības normatīvajiem aktiem.

1.1.5L Meža apsaimniekotājam ir procedūras, kas nodrošina, ka iesaistīto personu un apakšuzņēmēju darbība meža apsaimniekošanā atbilst normatīvo aktu prasībām.

Pārbaudes līdzekļi indikatoriem 1.1.2 - 1.1.5L: dokumenti, pārbaude dabā

1.1.6L Meža apsaimniekotājs ievēro nacionālā līmenī apstiprinātās programmas, plānus un stratēģijas resursu ilgtspējīgas izmantošanas jomā, t.sk. Bioloģiskās daudzveidības.

Pārbaudes līdzekļi: Nacionālo programmu, plānu un stratēģiju saraksts, pārbaude dabā

FSC kritērijs 1.2

Ir jābūt samaksātiem visiem paredzētajiem un likumā noteiktajiem maksājumiem - nodevām, honorāriem, nodokļiem un citiem maksājumiem.

1.2.1 Meža apsaimniekotājs nomaksā visus nodokļus, nodevas un citus maksājumus.

Piezīme: "Citos maksājumus" ietilpst visi indikatorā neuzskaitītie, bet FSC kritērijā 1.2 minētie maksājumi, ieskaitot "honorārus", ja tādus sāks izmantot meža apsaimniekošanā Latvijā.

1.2.2 Meža apsaimniekotājam ir jābūt labticīgam jebkuru saistošo maksājumu veicējam.

Pārbaudes līdzekļi FSC kritērija 1.2 indikatoriem: dokumenti, intervijas

FSC kritērijs 1.3

Valstīm, kas ir parakstījušas starptautiski saistošos līgumus, tādus kā CITES, ILO Konvencija, ITTA un Konvencija par bioloģisko daudzveidību, ir jārespektē visu šo līgumu prasības.

1.3.1L Meža apsaimniekotājs ir informēts par visiem noteikumiem, kas ir piemērojami meža apsaimniekošanā, un, kas ietverti visos saistošajos starptautiskajos līgumos un vienošanās, kuras Latvija ir parakstījusi un/vai uzskaitītas Latvijas FSC standarta 2. pielikumā.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas

Piezīme: LR normatīvajos aktos nav iekļautas visu ratificēto starptautisko līgumu prasības. LR nav ratificētas dažas no ILO konvencijām, kuras jāievēro visos FSC sertificētos mežos, bet to prasības ietvertas zem FSC 4., 6. un 9. Principa. 1.3.1L indikators nodrošina, ka lielie meža apsaimniekotāji ir informēti par šo konvenciju prasībām.

FSC kritērijs 1.4

Sertificētājiem, kā arī ieinteresētajām un iesaistītajām pusēm sertifikācijas nolūkos ir jāizvērtē katrs konkrētais gadījums, kad pastāv konflikti starp likumiem un noteikumiem, un FSC principiem un kritērijiem.

1.4.1 Meža apsaimniekotājs dokumentē visas identificētās FSC P&C, LR normatīvo aktu un starptautisko saistību savstarpējās neatbilstības.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

1.4.2 Meža apsaimniekotājs konsultējas ar sertifikācijas organizācijām un/vai biedrību „Latvijas Mežu sertifikācijas padome” par iespējamiem risinājumiem un Latvijas FSC standarta interpretāciju ar mērķi novērst saskaņā ar indikatoru 1.4.1 identificētās neatbilstības.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas

FSC kritērijs 1.5

Apsaimniekojamām mežu teritorijām jābūt aizsargātām pret nelikumīgu mežizstrādi, apdzīvošanu un cita veida neatļautām darbībām.

1.5.1L Atklājot nelegālas darbības (piemēram, nelikumīgu koku ciršanu, būvniecību un citas neatļautas darbības), nekavējoties tiks informētas kompetentās valsts un/vai pašvaldību iestādes un tiks dokumentēts attiecīgais notikums.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

1.5.1S Atklājot nelegālu mežizstrādi, būvniecību vai citas nelikumīgas darbības, nekavējoties jāveic attiecīgie pasākumi konstatēto nelikumību novēršanai.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, kuros atzīmētas visas identificētās nelikumīgās darbības, pārbaude dabā

1.5.2L Meža apsaimniekotājs novērtē vajadzību pēc korektīvajiem un preventīvajiem pasākumiem.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

1.5.3L Meža apsaimniekotājs veic korektīvos un preventīvos pasākumus kā norādīts indikatorā 1.5.2L.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

FSC kritērijs 1.6

Meža apsaimniekotājam jāapliecina sava ilgtermiņa apņemšanās ievērot FSC principus un kritērijus.

1.6.1L Meža apsaimniekotāja ilgtermiņa saistības ievērot FSC principus un kritērijus ir publiski pieejamas.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

1.6.1S Meža apsaimniekotājs apliecina ilgtermiņa saistības ievērot FSC principus un kritērijus, parakstot sertifikācijas līgumu.

Pārbaudes līdzekļi: sertifikācijas līgums ar sertifikācijas organizāciju vai grupas sertifikācijas menedžeri (sertifikācijas līgums, grupas sertifikācijas līgums)

1.6.2L Meža apsaimniekotājs ir publiskojis informāciju par visām savā valdījumā esošajām meža teritorijām, tai skaitā gan sertificētām, gan nesertificētām.

Pārbaudes līdzekļi: AP, sertifikācijas ziņojuma publiski pieejamais kopsavilkums.

1.6.3 Meža apsaimniekotāja pielietotā prakse atbilst FSC sadarbības politikai (FSC Policy for Association).

Pārbaudes līdzekļi: apsaimniekotāja politika, apsaimniekošanas mērķi, AP, pārbaude dabā, pieejama informācija par FSC nesertificētajām platībām

FSC 2. Princips: ĪPAŠUMA TIESĪBAS, LIETOŠANAS TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Zemes un meža resursu ilgtermiņa īpašuma un lietošanas tiesībām jābūt skaidri noteiktām, juridiski noformētām un apliecinātām ar attiecīgiem dokumentiem.

FSC kritērijs 2.1

Ir jābūt skaidriem pierādījumiem, kas apliecinātu meža zemes ilgtermiņa lietošanas tiesības (piemēram, Zemesgrāmatas akts, tradicionālās tiesības vai nomas līgums).

2.1.1 Meža apsaimniekotājam ir dokumenti, kas apliecina meža zemes lietošanas tiesības.

Pārbaudes līdzekļi: īpašumtiesību un/vai apsaimniekošanas tiesību apliecinājoši dokumenti vai dokumenti, kas apliecina viņa tiesības veikt attiecīgas darbības

2.1.2 Meža apsaimniekotāji, piesakot sertifikācijai īpašumu, kas pieder vairākiem īpašniekiem, nodrošina, ka visi īpašnieki apņemas ievērot Latvijas FSC standarta prasības.

Pārbaudes līdzekļi: apsaimniekotājs/-i var uzrādīt dokumentus, kas apliecina visu īpašnieku piekrišanu vai pilnvarojumu attiecīgu darbību veikšanai

2.1.3 Meža apsaimniekotājs ievēro īpašumu robežas un izvairās no kaitējumu nodarīšanas kaimiņu īpašumiem.

Pārbaudes līdzekļi: robežu, situācijas plāns, AP, pārbaude dabā

2.1.4 Ja teritorijai nav pabeigta zemes robežu uzmērīšana, meža apsaimniekotājs piemēro piesardzības principu, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas ārējās robežas. Verification means: an action plan

FSC kritērijs 2.2

Vietējā sabiedrība, kurai ir likumīgas vai tradicionālas īpašuma vai lietošanas tiesības, saglabā kontroli pār darbībām mežā tādā mērā, lai aizsargātu savas tiesības vai resursus, ja vien kontrole ar brīvu un apzinātu piekrišanu nav nodota citām aģentūrām.

2.2.1 Meža apsaimniekotājs ievēro ikviena tiesības brīvi pārvietoties un iegūt citus meža resursus (piemēram, savvaļas ogas, augļus, riekstus, sēnes un ārstniecības augus), ja vien nav noteikti pamatoti ierobežojumi.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā, dokumenti

2.2.2 Meža apsaimniekotājs informē sabiedrību par noteiktajiem ierobežojumiem brīvai pieejai meža teritorijai.

Pārbaudes līdzekļi L: informācijas zīmes, raksti, publikācijas

Pārbaudes līdzekļi S: informācijas zīmes

FSC kritērijs 2.3

Strīdu izšķiršanai par īpašuma tiesībām un lietošanas tiesībām ir jānotiek noteiktā kārtībā. Sertifikācijas novērtējumā tiks objektīvi izvērtēti ikviena neizšķirta strīda apstākļi. Būtiski svarīgu strīdu gadījumā, kur iesaistītas vairākas ieinteresētās puses, parasti sertifikācija nav iespējama.

2.3.1 Meža zemju īpašuma un lietošanas tiesību strīdi ir dokumentēti.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

2.3.2 Strīdi tiek risināti pusēm savstarpēji vienojoties, bet, ja vienošanās netiek panākta, strīdi risināmi LR normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.

Pārbaudes līdzekļi: strīdu un konfliktu dokumenti, atbildīgo institūciju atzinumi

FSC 3. Princips: PAMATIEDZĪVOTĀJU TIESĪBAS

Jāatzīst un jārespektē pamatiedzīvotāju likumīgās un tradicionālās īpašuma, kā arī lietošanas un apsaimniekošanas tiesības uz savu zemi, teritorijām un resursiem.

Piezīme: Latvijas FSC standarta izstrādes darba grupa ir konstatējusi, ka Latvijas teritorijā neeksistē pamatiedzīvotāji FSC principu un kritēriju izpratnē.

FSC 4. Princips: ATTIECĪBAS AR VIETĒJO SABIEDRĪBU UN STRĀDNIĒKU TIESĪBAS

Meža apsaimniekošanas rezultātā jāuztur nemainīgā līmenī vai jāuzlabo meža darbinieku un vietējās sabiedrības ilgtermiņa sociālās un ekonomiskās labklājības līmenis.

FSC kritērijs 4.1

Apsaimniekojamās teritorijas vai tās tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem jārada labvēlīgi apstākļi nodarbinātības, apmācības un citu pakalpojumu ziņā.

4.1.1 Laika algas un akorda algas sistēma ir organizēta atbilstoši LR normatīvajiem aktiem, un darba koplīgumam, ja tāds ir noslēgts.

Pārbaudes līdzekļi: apstiprināta darba samaksas sistēma; saskaņojums ar darbinieku pārstāvjiem, ja tādi ir

4.1.2L Meža apsaimniekotājs nodrošina izglītības iestāžu un mācību organizāciju piekļuvi mežu platībām apmācības un izglītības nolūkos, ja tas nav pretrunā ar meža apsaimniekošanas mērķiem.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas

4.1.3L Meža apsaimniekotājs nodrošina darbinieku apmācību tiešo darba pienākumu veikšanai un darba kvalitātes uzlabošanai.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas ar meža apsaimniekotāju, darbiniekiem

Piezīme: Viss, kas attiecas uz nodarbinātību lokālā līmenī ir jāvispārina nacionālā līmenī, tā kā nelielās teritorijas dēļ Latvijā nav iespējams izdalīt atsevišķas vietējās sabiedrības.

4.1.4L Meža apsaimniekotājs izvērtē ieinteresēto pušu priekšlikumus sadarbībai ar vietējiem iedzīvotājiem nodarbinātības, apmācības un citu pakalpojumu jomā.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas ar meža apsaimniekotāju, ieinteresētajām pusēm, vietējiem iedzīvotājiem

FSC kritērijs 4.2

Meža apsaimniekotājam, rūpējoties par darbinieku, kā arī viņu ģimenes locekļu, veselību un darba drošību, šajā ziņā izvirzāmas stingrākas prasības, nekā paredz attiecīgie normatīvie akti.

4.2.1L Meža apsaimniekotājs ir informēts par drošām darba metodēm un tehnoloģijām.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

4.2.2 Meža apsaimniekošanas darbu veicēji, atbilstoši veicamajiem darba pienākumiem, ir informēti par prasībām darba vides aizsardzības jomā.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, līgumi

4.2.3 Mežsaimnieciskajos darbos, kas varētu apdraudēt veselību un drošību, nedrīkst iesaistīt personas, kas jaunākas par 18 gadiem, izņemot apmācības vai izglītošanas nolūkos.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas ar darbiniekiem, pārbaude dabā, darba līgumi, mežsaimniecībā nodarbinātā apliecība

4.2.4 Meža apsaimniekošanas darbos izmanto individuālos aizsardzības līdzekļus, atbilstoši darba aizsardzības prasībām.

Pārbaudes līdzekļi: darba līgumi, pārbaude dabā, intervijas

4.2.5L Meža apsaimniekošanas darbos izmantotais darba aprīkojums ir aprīkots ar drošības ierīcēm atbilstoši ražotāja instrukcijām.

Pārbaudes līdzekļi: darba līgumi, līgumi ar apakšuzņēmējiem, pārbaude dabā, intervijas ar nodarbinātajiem

4.2.5S Visi instrumenti, iekārtas un aprīkojums ir tehniskām prasībām atbilstošā stāvoklī.

Pārbaudes līdzekļi: darba līgumi, līgumi ar apakšuzņēmējiem, pārbaude dabā, intervijas ar nodarbinātajiem

4.2.6 Meža apsaimniekošanas darbos mehanizētu darbu veicējiem nepieciešami profesionālās kvalifikācijas līmeni apliecinoši dokumenti, izņemot apmācības un izglītošanas nolūkos.

Piezīme: Ja darbs tiek veikts apmācību ietvaros, meža apsaimniekotājam ir jānodrošina, ka apmācāmo uzrauga pieredzējuši un kvalificēti darbinieki

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

4.2.7 Ieviešot jaunas tehnoloģijas un iekārtas darbinieki ir atbilstoši apmācīti un/vai pārkvalificēti, papildus instruēti par darba drošības noteikumu prasībām.

Pārbaudes līdzekļi: apmācību programmas, instrukcijas, pārbaudes protokoli, kvalifikāciju apliecinoši dokumenti

4.2.8 Pirms līguma slēgšanas ar apakšuzņēmēju ir izvērtēta tā darbinieku kvalifikācijas atbilstība veicamajiem mežsaimnieciskajiem darbiem.

Pārbaudes līdzekļi: sistēma/noteikumi, līgumi, instrukcijas, pārbaudes protokoli, kvalifikāciju apliecinoši dokumenti

- 4.2.9 Bīstamo meža apsaimniekošanas darbu veikšanas vietās jābūt pirmās palīdzības aptieciņām.
Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaudes dabā
- 4.2.10 Darbu veikšanas vietās, kurās izmanto meža mašīnas un motorinstrumentus, izņemot miglotājus, jābūt personai, kura ir apmācīta sniegt pirmo palīdzību.
Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas
- 4.2.11L Līgumos ar apakšuzņēmējiem iekļauti nosacījumi par darbu izpildi saskaņā ar spēkā esošajiem darba vides aizsardzības normatīvajiem aktiem.
Pārbaudes līdzekļi: darba aizsardzības sistēma, pārbaudes protokoli

FSC kritērijs 4.3

Darbiniekiem garantē tiesības izveidot savas organizācijas, vienojoties ar darba devēju, kā to paredz Starptautiskās darba organizācijas (ILO) Konvencijas Nr. 87 un Nr. 98.

Piezīme: Latvijā piespiedu darbs tiek regulēts pamatojoties uz LR normatīvajiem aktiem.

- 4.3.1 Meža apsaimniekotājs neierobežo strādājošo tiesības dibināt un apvienoties sevis izvēlētajās organizācijās.
Pārbaudes līdzekļi: uzņēmuma politika, intervijas ar darbiniekiem
- 4.3.2 Ar visiem meža apsaimniekotāja darbiniekiem tiek noslēgti rakstiski darba līgumi.
Pārbaudes līdzekļi: darba līgumi, intervijas ar darbiniekiem
- 4.3.3 Ja ir darbiniekus pārstāvoša organizācija, kura ierosina noslēgt darba koplīgumu, meža apsaimniekotājs, savstarpēji vienojoties ar to, noslēdz darba koplīgumus.
Pārbaudes līdzekļi: koplīgums, dokumentēti darbinieku pārstāvju, ja tādi ir, priekšlikumi

FSC kritērijs 4.4

Apsaimniekošanas plānošanas un darbu izpildes gaitā jāņem vērā šo darbību sociālās ietekmes novērtējums. Pastāvīgi jāveic konsultācijas ar tiem cilvēkiem un cilvēku grupām (gan vīriešiem, gan sievietēm), kurus apsaimniekošanas darbības skar vistiešāk.

- 4.4.1L piemērojams meža apsaimniekotājiem, kuri apsaimnieko 10 000 ha un vairāk: Meža apsaimniekotājs, izmantojot procedūras, kas pielāgotas meža apsaimniekošanas darbības lielumam un mērogam, informē par to kā piekļūt informācijai par plānotajiem meža apsaimniekošanas darbiem.
Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas
- 4.4.2L piemērojams meža apsaimniekotājiem, kuri apsaimnieko 10 000 ha un vairāk: Meža apsaimniekotājs ir izstrādājis sociālās ietekmes novērtējuma kārtību, kurā paredzētas arī konsultācijas ar darbiniekiem un vietējo sabiedrību par meža apsaimniekošanu, un atbilstoši tai tiek izstrādāts sociālās ietekmes novērtējums ne retāk kā reizi 5 gados.
Pārbaudes līdzekļi: kārtība, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījuma, apmācības dokumenti, protokoli, publikācijas vietējā presē, sociālās ietekmes novērtējums
- 4.4.3 Meža apsaimniekotājam jāizvērtē ieinteresēto pušu iesniegtos jautājumus un prasības un jāpieņem pamatots lēmums.
Pārbaudes līdzekļi: ieinteresēto pušu iesniegumi, intervijas ar ieinteresētajām pusēm, pārbaude dabā

- 4.4.4 Identificētie objekti ar kultūrvēsturisku un/vai arheoloģisku vērtību tiek aizsargāti.
Pārbaudes līdzekļi: AP, objektu saraksts, pārbaude dabā
- 4.4.5 Meža apsaimniekotājam jāņem vērā iedzīvotāju intereses, strādājot apdzīvotu teritoriju tuvumā
Pārbaudes līdzekļi: AP, intervijas, pārbaude dabā
- 4.4.6 Meža apsaimniekotājs vietējai sabiedrībai nozīmīgu vietu bojāšanas gadījumā veic iespējamus restaurējošus un/vai kompensējošus pasākumus.
Pārbaudes līdzekļi L: veidlapas, pieraksti, apsaimniekošanas plāns
Pārbaudes līdzekļi S: ieinteresēto pušu sūdzības, ieinteresēto pušu aptauja, apsaimniekošanas plāns
- 4.4.7L piemērojams meža apsaimniekotājiem, kuri apsaimnieko vairāk kā 10 000 ha: Meža apsaimniekotājs, darbinieku skaita samazināšanas gadījumā, pēc iespējas sniedz atbalstu darbinieku pārkvalificēšanā uzņēmumā.
Pārbaudes līdzekļi: intervijas, līgumi, pārkvalificēšanās dokumentu kopijas
4.4.8L Mežsaimniecisko darbu veicējiem darba devējs nodrošina vakcināciju pret ērcu encefalītu.
Pārbaudes līdzekļi: intervijas

FSC kritērijs 4.5

Jāizmanto piemēroti mehānismi, lai atrisinātu strīdus vai nodrošinātu taisnīgu kompensāciju gadījumos, kad skartas vietējās sabiedrības likumīgās vai tradicionālās tiesības, vai radīti zaudējumi īpašumam, resursiem vai vietējo iedzīvotāju iztikas līdzekļu avotiem. Jāveic pasākumi, lai izvairītos no šādiem zaudējumiem vai tiesību aizskārumiem.

- 4.5.1 Meža apsaimniekotājs, veicot mežsaimniecisko darbību, cenšas izvairīties no konfliktiem.
Pārbaudes līdzekļi: intervijas ar interešu grupām
- 4.5.2L Visiem rakstiski dokumentētajiem konfliktiem starp meža apsaimniekotāju un vietējo sabiedrību, kā arī to risināšanas gaitai un zaudējumu atlīdzināšanai jābūt pieejamiem.
Pārbaudes līdzekļi: dokumenti par konfliktiem un to risināšanas gaitu, pārrunas ar vietējās sabiedrības pārstāvjiem
- 4.5.3 Meža apsaimniekotājam jābūt dokumentētai procedūrai par mežsaimnieciskās darbības gaitā radušos strīdu un nesaskaņu risināšanas kārtību.
Pārbaudes līdzekļi: pieraksti, intervijas ar interešu grupām
- 4.5.4 Indikators attiecināms uz tiem meža apsaimniekotājiem, kuri apsaimnieko mežus ar platību lielāku par 10 000ha. Ja uzņēmumā ir neatrisināts(i) strīds(i), meža apsaimniekotājam ir jādemonstrē labā griba atrisināt strīdu mierīgā, beztiesas ceļā.
Pārbaudes līdzekļi: pieraksti, intervijas ar interešu grupām
- 4.5.5 Kompensācija vai zaudējumu atlīdzināšana tiek noteikta, pusēm vienojoties, vai, domstarpību gadījumā, LR normatīvos aktos noteiktajā kārtībā.
Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, paziņojumi no kompetentajām iestādēm, interešu grupu aptauja

FSC 5. Princips: IEGUVUMI NO MEŽA

Meža apsaimniekošanai jāveicina efektīva daudzveidīgu meža produktu un pakalpojumu izmantošana, tā nodrošinot savu ekonomisko dzīvotspēju un plašu vides un sociālo ieguvumu klāstu.

FSC kritērijs 5.1

Meža apsaimniekošanai ir jātiecas uz ekonomisku dzīvotspēju, vienlaicīgi ņemot vērā vides, sociālās un tiešās ražošanas izmaksas, kā arī nodrošinot meža ekoloģiskās saglabāšanās spēju veicināšanai nepieciešamās investīcijas.

5.1.1 Meža apsaimniekotājs izstrādā budžetu, kurā ietverti visi būtiskākie apsaimniekošanas pasākumi, ieņēmumi un izdevumi (t.sk. izmaksām, kas saistītas ar sociālo un vides vērtību saglabāšanu), atbilstoši meža apsaimniekošanas plānošanas dokumentiem.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

5.1.2L Meža apsaimniekotājs apkopo un analizē informāciju par meža apsaimniekošanas ieņēmumiem un izdevumiem (t.sk. izmaksām, kas saistītas ar sociālo un vides vērtību saglabāšanu).

Pārbaudes līdzekļi: gada pārskats, intervijas

5.1.2S Meža apsaimniekotājs apkopo informāciju par meža apsaimniekošanas ieņēmumiem un izdevumiem (t.sk. izmaksām, kas saistītas ar sociālo un vides vērtību saglabāšanu).

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēti ieņēmumi un izdevumi

5.1.3 Ieņēmumu prognozei ir jābūt pamatotai, atbilstoši plānotai ciršanas tāmei un/vai plānotajiem ieņēmumiem no citu meža produktu ieguves apjomiem vai citiem meža pakalpojumiem

Pārbaudes līdzekļi: dokumentētie ieņēmumi un izdevumi

5.1.4 Ja meža apsaimniekotāja budžets ir ar deficītu, apsaimniekotājam ir jāparāda kā iztrūkums tiks kompensēts, realizējot meža apsaimniekošanas plānu ilgtermiņā.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentētie ieņēmumi un izdevumi, meža apsaimniekošanas plāns

FSC kritērijs 5.2

Meža apsaimniekošanai un mārketinga darbībām jāsekmē daudzveidīgu meža resursu optimāla izmantošana un to vietējā pārstrāde.

5.2.1 Meža apsaimniekotājs vērtē meža resursu daudzveidīgas izmantošanas iespējas.

Pārbaudes līdzekļi L: pieejami dokumenti par meža resursu izmantošanas iespēju izvērtēšanu

Pārbaudes līdzekļi S: pieejami dokumenti par meža resursu izmantošanas iespējām, pārbaude dabā

5.2.2L Meža apsaimniekotājs cenšas pielietot tādas meža apsaimniekošanas metodes, kas veicina daudzveidīgu meža produktu optimālu izmantošanu.

Pārbaudes līdzekļi: politika/mērķi

5.2.3L Meža apsaimniekotājs, pamatojoties uz pieprasījumu, daļu savas produkcijas piedāvā vietējiem pārstrādes uzņēmumiem, ja vien nav sevišķi svarīgs iemesls, kas to padarītu par neiespējamu.

Pārbaudes līdzekļi: uzaicinājums uz izsoli, dokumentēts piedāvājums, intervijas ar ieinteresētajām pusēm

FSC kritērijs 5.3

Meža apsaimniekošanā jāsamazina koksnes atlieku daudzums, kas radies mežizstrādes un citu cirsmu darbu rezultātā, un jāizvairās no citu meža resursu bojāšanas.

5.3.1L Meža apsaimniekotājs pielieto mežizstrādes metodes, kas novērš vērtīgās koksnes zudumus un uzrauga kokmateriālu sagatavošanas rezultātus.

Pārbaudes līdzekļi: instrukcijas, dokumenti, prasības, pārbaude dabā

5.3.1S Mežizstrādes darbos jāizvairās no koksnes resursu vērtības zaudējumiem.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā

5.3.2 Mežsaimnieciskajos darbos jācenšas izvairīties no kaitējuma nodarīšanas augošajiem kokiem.

Pārbaudes līdzekļi: instrukcijas, dokumenti, prasības, pārbaude dabā

5.3.3 Ciršanas atlieku un koksnes biomasas izmantošana atbilst mežizstrādes tehnoloģijai un augsnes īpatnībām.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, pārbaude dabā

5.3.4 Pabeidzot mežizstrādes darbus, jāsakārto mežizstrādes laikā ietekmētie infrastruktūras objekti (grāvji, brauktuves, komunikācijas u.c.), kā arī ūdensteces.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā

5.3.5 Krautuves vietai pēc kokmateriālu izvešanas jābūt sakārtotai.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā

FSC kritērijs 5.4

Meža apsaimniekošanai jāveicina vietējās ekonomikas nostiprināšana un dažādošana, neaprobežojoties tikai ar kāda atsevišķa meža produkta izmantošanu. Skat. indikatoru 5.2.1

5.4.1 Meža apsaimniekotājam jāļauj vietējiem iedzīvotājiem piekļūt citiem meža resursiem, ja tas nav pretrunā ar meža īpašnieka apsaimniekošanas mērķiem.

Pārbaudes līdzekļi: apsaimniekošanas mērķi (AP), intervijas ar vietējiem iedzīvotājiem, pārbaude dabā

5.4.2L Meža apsaimniekotājs izvērtē uzņēmēju piedāvājumus ilgtspējīgi izmantot citus meža resursus, ja tas nav pretrunā ar meža īpašnieka apsaimniekošanas mērķiem.

Pārbaudes līdzekļi: aptaujas, dokumenti

FSC kritērijs 5.5

Meža apsaimniekošanā jākonstatē, jāuztur un, kur iespējams, jāvairo meža pakalpojumu un resursu vērtība (piemēram, ūdensšķirtnes, zvejas vietas).

5.5.1L Meža apsaimniekotājs apzina un aktualizē informāciju par nozīmīgām citu meža resursu izmantošanas vietām (piemēram, sabiedrībai nozīmīgas dzeramā ūdens ieguves un atpūtas vietas).

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

5.5.1S Pirms meža apsaimniekošanas darbu uzsākšanas jāidentificē sabiedrībai nozīmīgi dabas objekti un veidojumi un tie jāapsaimnieko nemazinot to vērtību.

Pārbaudes līdzekļi: objektu saraksts, AP, pārbaude dabā

5.5.2L Meža apsaimniekotājam jānodrošina, ka saimnieciskā darbība saglabā un pēc iespējas palielina saskaņā ar indikatorā 5.5.1L apzināto vietu vērtību.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, iestrāde darbu izpildes dokumentos, intervijas ar interešu grupām, utt.

5.5.3S Meža apsaimniekotājs neierobežo pieeju indikatorā 5.5.1S identificētajiem objektiem, ja tas nav pretrunā ar meža īpašnieka apsaimniekošanas mērķiem.

Pārbaudes līdzekļi: apsaimniekošanas mērķi (AP), intervijas ar interešu grupām, pārbaude dabā

FSC kritērijs 5.6

Iegūstamo meža produktu apjomi nedrīkst pārsniegt līmeni, kādā mežs spēj ilgstoši nodrošināt šādu apjomu regulāru atjaunošanos.

5.6.1L Meža resursiem, kuru izmantošana tiek plānota komerciāliem mērķiem, meža apsaimniekotājs nosaka ilgtspējīgus izmantošanas apjomus. Indikators neattiecas uz mežā iegūtajām ogām, sēnēm, riekstiem, sulām.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

5.6.2L Komerciāli izmantojamo meža resursu vidējais ieguves apjoms nepārsniedz ilgtspējīgas izmantošanas apjomus. Indikators neattiecas uz mežā iegūtajām ogām, sēnēm, riekstiem, sulām.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

5.6.3 Meža apsaimniekotājs apkopo informāciju par meža apsaimniekotāja komerciāli iegūtajiem meža resursiem. Skat. 8.2.2L un 8.2.2S indikatorus.

Pārbaudes līdzekļi: apsaimniekošanas plāns, dokumenti

FSC 6. Princips: IETEKME UZ VIDĪ

Meža apsaimniekošanā ir jā saglabā bioloģiskā daudzveidība un ar to saistītās vērtības - ūdens resursi, augsne, unikālas un jutīgas ekosistēmas un ainavas, lai nodrošinātu meža ekoloģisko funkciju saskaņotu darbību.

FSC kritērijs 6.1

Jānovērtē ietekme uz vidi, ņemot vērā meža apsaimniekošanas mērogus, intensitāti un darbībai pakļauto resursu unikālītāti, atzinumus adekvāti iestrādājot apsaimniekošanas plānā. Veicot novērtējumu, jāņem vērā ainavas īpatnības, kā arī meža apsaimniekošanas darbību ietekme. Ietekmes novērtējums uz apkārtējo vidi jāveic pirms meža apsaimniekošanas darbu uzsākšanas.

6.1.1 Meža apsaimniekotājam pirms mežsaimniecisko darbu uzsākšanas:

6.1.1.1 ir jāapzina mežizstrādes darbu ietekmi uz bioloģiskai daudzveidībai nozīmīgiem mežaudzes struktūras elementiem, augsni, ūdeni un kultūrvēsturiskiem objektiem potenciāli ietekmētās audzes un blakus esošo (pieguļošo) audžu līmenī;

6.1.1.2 ir jāpārbauda teritoriju, vai ir pazīmes, kas liecina par īpaši aizsargājamo sugu klātbūtni; (lielas ligzdas, dobumaini koki, liels daudzums liela izmēra $D > 40\text{cm}$ atmirušās koksnes, u.c.);

6.1.1.3 jāplāno pasākumi ietekmes mazināšanai uz minētajiem objektiem.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā, intervijas

- 6.1.2 The forest manager, managing the forest tract larger or equal of 500 ha, shall assess the impacts of forestry works at the level of the landscape paying particular attention to the proportion of old stands.

Verification means: inspections on site, interviews

- 6.1.3L For the drainage objects for which a design task of planning and architecture has not been issued to forest manager until the date when the Latvian FSC Standard becomes valid:

6.1.3.1L potential risks shall be assessed for conservation of biodiversity, including specially protected habitats, sites of specially protected species and biologically valuable grasslands, as well as regulated natural watercourses;

6.1.3.2L precaution approach shall be taken to avoid adverse effect on the areas of wet forests (spruce, black alder and broadleaf species) retained within the landscape and natural watercourses if it does not impair the operation of the drainage object and the land use possibilities of other land owners and other legal possessors;

6.1.3.3L measures shall be planned for reduction of sediment and biogenic element flow from drainage systems into natural waterbodies and watercourses, e.g. by creating sediment ponds, wetlands, dam cascades etc.;

6.1.3.4L restoring and compensating measures shall be implemented (e.g. for restoration of wet forest, natural riverbeds, protection of specially protected habitats) if necessary to mitigate risk identified under 6.1.3.1L.

Verification means: inspections on site, interviews

- 6.1.3S In the territories where construction, reconstruction and renovation of the drainage systems are planned:

6.1.3.1S potential risks shall be assessed for conservation of biodiversity in specially protected habitats, sites of specially protected species and biologically valuable grasslands, as well as in regulated natural watercourses;

Verification means: interviews, inspections on site

6.1.3.2S precaution approach shall be taken to avoid adverse effect on natural watercourses;
Verification means: inspections on site, interviews with stakeholders

6.1.3.3S Managing a continuous forest tract exceeding 100 ha, a precautionary approach shall be taken to avoid adverse effect on the areas of wet forests (spruce, black alder and broadleaf species) retained within the landscape if it does not impair the operation of the drainage object and the land use possibilities of other land owners and other legal possessors;

Verification means: inspections on site, interviews with stakeholders

6.1.3.4S appropriate to the scale and impact of the planned operation the measures shall be planned for reduction of sediment and biogenic element flow from drainage systems into natural waterbodies and watercourses, e.g. by creating sediment ponds, wetlands, dam cascades etc.;

Verification means: inspections on site

6.1.3.5S restoring and compensating measures shall be implemented (e.g. for restoration of wet forest, natural riverbeds, protection of specially habitats) if necessary to mitigate risk identified under 6.1.3.1S.

Verification means: inspections on site

6.1.4L For road construction or reconstruction objects for which a design task of planning and architecture has not been issued to forest manager until the date when the Latvian FSC Standard becomes valid:

6.1.4.1L potential risks shall be assessed for conservation of biodiversity, including the potential effect on specially protected habitats, WKHs, their buffer zones and potential WKHs, sites of specially protected species and biologically valuable grasslands;

6.1.4.2L precautionary approach shall be taken during the planning process and possible restoring and compensating measures shall be carried out if necessary mitigate risk identified under 6.1.4.1L.

Verification means: inspections on site, interviews

6.1.4S In the territories where road construction or reconstruction is planned:

6.1.4.1S potential risks shall be assessed for conservation of biodiversity in specially protected habitats, sites of specially protected species and biologically valuable grasslands;

6.1.4.2S precautionary approach shall be taken during the planning process and possible restoring and compensating measures shall be carried out (e.g. for protection of wet forest, specially protected habitats) if necessary mitigate risk identified under 6.1.4.1S.

Verification means: inspections on site, interviews

6.1.5 Introducing a new forest management method, the forest manager, appropriate to the scale and impact of the planned operation, shall assess whether it would not substantially negatively affect populations and habitats of species, soil, air, water, landscape, material values, cultural and natural heritage.

6.1.6 The introduction of the new forest management technique has been conducted, as far as possible reducing environmental impact.

Verification means: impact on biological diversity, soil, air, water, climate, landscape, material values, cultural and natural heritage, and an appropriate assessment of interaction of all these elements, inspections on site

FSC kritērijs 6.2

Garantējama reto, apdraudēto un izzūdošo sugu un to dzīvotņu (piem., ligzdošanas un barošanās vietas) aizsardzība. Atbilstoši meža apsaimniekošanas mērogam un intensitātei, kā arī saimnieciskai darbībai pakļauto resursu unikalitātei, izveidojamas saglabājamās un aizsargājamas zonas un teritorijas. Jāveic darbības, nepiemērotu medību, zvejas un slazdu likšanas, augu un ogu vākšanas paņēmieni izmantošanas kontrolei.

6.2.1L Meža apsaimniekotājam jāuztur un jāaktualizē bioloģiski vērtīgu mežaudžu (uzskaitītas 6.4.1 indikatorā) reģistrs.

Pārbaudes līdzekļi: bioloģiski vērtīgu mežaudžu reģistrs

6.2.2S Meža apsaimniekotājam jānodrošina esošo zināmo aizsargājamo sugu atradņu aizsardzību apsaimniekotajā teritorijā.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, kartogrāfiskais materiāls

6.2.3S Meža apsaimniekotājs ir veicis DMB apzināšanu apsaimniekojamā teritorijā.

Pārbaudes līdzekļi: AP, DMB

6.2.4L Meža apsaimniekotājs, plānojot meža apsaimniekošanu, ņem vērā reto, apdraudēto sugu spēkā esošos aizsardzības plānus.

Pārbaudes līdzekļi: AP, intervijas

6.2.5L piemērojams meža apsaimniekotājiem, kuri apsaimnieko teritorijas lielākas par 10 000 ha: Meža apsaimniekotājam jāidentificē vietas, kur jāveic papildus pārbaude par iepriekš neregistrētu īpaši aizsargājamu sugu dzīvotņu esamību.

Pārbaudes līdzekļi: AP, vietu saraksts, darbinieku intervijas, intervijas ar interešu grupām

6.2.6L Meža apsaimniekotājs reģistrē no jauna identificētās īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes.

Pārbaudes līdzekļi: kārtība, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku intervijas

6.2.6S Ja apsaimniekojamā teritorijā identificēts DMB vai līdz šim neapzināta īpaši aizsargājamas sugas atradne, ieskaitot aizsargājamo putnu ligzdas un medņu (*Tetrao urogallus*) riesta vietas, meža apsaimniekotājs nodrošina to aizsardzību.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, kartogrāfiskais materiāls

6.2.7 Meža apsaimniekotājam jānodrošina apsaimniekojamo teritoriju apdzīvojošo putnu un zīdītāju (tai skaitā - medījamo) populāciju saglabāšanās, tai skaitā:

6.2.7.1 Ap īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietām ievēro buferzonu, kur neveic nekāda veida cirtes un augsnes mehānizētu sagatavošanu šādos laika periodos:

- ap melnā stārķa (*Ciconia nigra*), melnās klijas (*Milvus migrans*), sarkanās klijas (*Milvus milvus*), zivju ērgļa (*Pandion haliaetus*), čūskērgļa (*Circaetus gallicus*), vidējā ērgļa (*Aquila clanga*), mazā ērgļa (*Aquila pomarina*), lielā piekūna (*Falco peregrinus*), vistu vanaga (*Accipiter gentilis*), ūpja (*Bubo bubo*), zaļās vārnas (*Coracias garrulus*) un meža baloža (*Columba oenas*) ligzdošanas vietām no 1.marta līdz 31.augustam;
- ap jūras ērgļa (*Haliaeetus albicilla*) un klinšu ērgļa (*Aquila chrysaetos*) ligzdošanas vietām no 1.februāra līdz 1.novembrim.

6.2.7.2 Buferzonā ap medņu (*Tetrao urogallus*) riesta mikroliegumiem:

- no 1. marta līdz 31. augustam aizliegta mežsaimnieciskā darbība, izņemot ugunsgrēku dzēšanu un meža atjaunošanu izmantojot roku darbaspēku;
- pēc iespējas veicināma meža atjaunošana ar priedi (*Pinus sylvestris*);
- neveic meliorācijas sistēmu un to posmu būvniecību un rekonstrukciju.

6.2.7.3 No 1. aprīļa līdz 30. jūnijam kopšanas cirti neveic līdz 10 gadu vecu priežu un lapu koku un līdz 30 gadu vecu egļu jaunaudzēs, izņemot jaunaudzes, kuru vidējais augstums skuju kokiem ir līdz 0,7 m, bet lapu kokiem - līdz metram.

6.2.7.4 Lai samazinātu traucējumu negatīvo ietekmi uz mežā mītošo putnu ligzdošanas sekmēm, saimnieciskā darbība jāveic tā, lai periodā no 1. aprīļa līdz 31. maijam koku ciršanas un pievešanas apjomi jebkurā no rādītājiem (vienā mēnesī) būtu mazāki nekā vidēji ik mēnesī no kopējā koksnes ieguves apjoma apsaimniekojamajā teritorijā pārējā gada laikā.

6.2.7.5 Ilggadīgi, bebru izveidoti dīķi, appludinājumi, mitrāji dabiskas izcelsmes ūdenstecēs, ko raksturo nokaltuši koki un/vai pārmitrām vietām raksturīga veģetācija, atstājami neskarti. Tas neattiecas uz meliorācijas sistēmām.

Pārbaudes līdzekļi: AP, iestrāde darbu izpildes dokumentos un līgumos, intervijas, pārbaude dabā

6.2.8 Nav pieļaujams (nedrīkst būt pierādījumi), ka meža apsaimniekotājs apsaimniekojamā teritorijā atļauj izmantot nelegālus vai neatļautus medību un makšķerēšanas rīkus.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaudes dabā

FSC kritērijs 6.3

Jasaglabā, jāvairo vai jāatjauno meža ekoloģiskās vērtības un norises, ieskaitot:

- a) meža atjaunošanos un sukcesijas procesus;
- b) ģenētisko, sugu un ekosistēmu daudzveidību;
- c) dabiskos ciklus, kas ietekmē meža ekosistēmas saglabāšanās spējas.

6.3.1 Meža apsaimniekotājs, kurš apsaimnieko meža masīvu platībā ne mazāku par 500 ha, šim masīvam izstrādā un ievieš meža apsaimniekošanas plānošanā ainavu ekoloģiskās plānošanas principus, īpašu uzmanību pievēršot veco audžu īpatsvara nodrošinājumam.

Pārbaudes līdzekļi: ainavu ekoloģiskās plānošanas principi, AP, pārbaude dabā

6.3.2L Cirtēs saglabājamas dabiskam mežam raksturīgas struktūras:

6.3.2.1L galvenajā cirtē vidēji uz 1 ha saglabājami vismaz 10 dzīvi koki.

6.3.2.2L atstātie koki jāsaglabā neatkarīgi no to stāvokļa turpmāko aprites ciklu laikā.

6.3.2.3L ja iespējams, šādi koki atstājami grupās.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.2S Cirtēs saglabājamas dabiskam mežam raksturīgas struktūras:

6.3.2.1S galvenajā cirtē vidēji uz 1 ha saglabājami vismaz 7 dzīvi koki;

6.3.2.2S atstātie koki jāsaglabā neatkarīgi no to stāvokļa turpmāko aprites ciklu laikā;

6.3.2.3S ja iespējams, šādi koki atstājami grupās.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.3.3 Par saglabājamiem (ekoloģiskie koki; koki, kas tiek saglabāti kā struktūras elementi bioloģiskajai daudzveidībai, sk. indikatoru 6.3.2) uzskatāmi koki, kas atbilst vismaz vienam no šādiem kritērijiem:

6.3.3.1 koki ar lielām putnu ligzdām (ligzdas diametrs lielāks par 50 cm);

6.3.3.2 koki no iepriekšējā aprites cikla;

6.3.3.3 priedes, ozoli, liepas, gobas, vīksnas, melnalkšņi, kļavas, skābarži, oši;

6.3.3.4 vecākie un lielāko dimensiju koki ar plašu, labi attīstītu vainagu;

6.3.3.5 koki ar dobumiem

6.3.3.6 koki ar deguma rētām.

Pārbaudes līdzekļi L: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

Pārbaudes līdzekļi S: intervijas, pārbaude dabā

6.3.4L Saglabājams viss apaugums 15 metru zonā ap ligzdas koku (ligzdas diametrs lielāks par 50 cm). Apaugumu veidojošie pirmā stāva koki var tikt uzskatīti par saglabājamiem kokiem. Ja ligzda tiek konstatēta mežizstrādes procesā, mežizstrādes process zonā ap ligzdas koku tiek apturēts.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.4S Saglabājams viss apaugums vismaz 10 metru zonā ap ligzdas koku (ligzdas diametrs lielāks par 50 cm). Apaugumu veidojošie pirmā stāva koki var tikt uzskatīti par saglabājamiem kokiem.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.3.5 Ja ligzda (ligzdas diametrs pārsniedz 50cm) tiek konstatēta mežizstrādes procesā, mežizstrādes process zonā ap ligzdas koku tiek apturēts.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.3.6L Kopšanas cirtēs saglabājami vismaz 10 koki uz hektāru, ja tiem ir šādas pazīmes:

6.3.6.1L koki ar lielām putnu ligzdām (ligzdas diametrs lielāks par 50 cm);

6.3.6.2L koki no iepriekšējā aprites cikla;

6.3.6.3L koki ar dobumiem;

6.3.6.4L koki ar deguma rētām.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.6S Kopšanas cirtēs saglabājami vismaz 7 koki uz hektāru, ja tiem ir šādas pazīmes:

6.3.6.1S koki ar lielām putnu ligzdām (ligzdas diametrs lielāks par 50 cm);

6.3.6.2S koki no iepriekšējā aprites cikla;

6.3.6.3S koki ar dobumiem;

6.3.6.4S koki ar deguma rētām.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.3.7 Skuju koku audzēs kopšanas cirtes ir veiktas tā, lai, uzsākot galveno cirti šajās audzēs būtu lapu koku piemistrojums, ja to pieļauj augšanas apstākļi.

Pārbaudes līdzekļi L: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

Pārbaudes līdzekļi S: intervijas, pārbaude dabā

6.3.8 Veicot jaunaudžu kopšanas cirtes, jā saglabā platlapju sugu piemistrojumu.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.3.9 Mežizstrādes darbu un kokmateriālu pievešanas laikā, ievērojot darba drošības prasības, jācenšas izvairīties:

6.3.9.1 radīt kaitējumu cirmsmā atstātajiem kokiem, saglabājamam pamežam un paaugai;

6.3.9.2 bojāt blakus esošās audzes;

6.3.9.3 bojāt saglabājamo mirušo koksni.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā

6.3.10 Cirmsmās, kurās ir prasībām atbilstoša sausā koksne, tā jā saglabā, prioritāri izvēloties sekojošā secībā:

6.3.10.1 sauso koksni, kuras $D > 50\text{cm}$;

6.3.10.2 sausu koksni, kuras $D > 25\text{cm}$; veicot kailcirti - vismaz 5 sausi stumbri vai to daļas vidēji uz cirmsmas hektāru; veicot citas cirtes - vismaz 3 sausi stumbri vai to daļas vidēji uz cirmsmas hektāru;

6.3.10.3 ja prasībām atbilstošās cismā saglabātās sausās koksnes kopējais apjoms pārsniedz 8 stumbrus uz ha, pārējo sauso koksni var saimnieciski izmantot.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.11 Meža apsaimniekotājs var neievērot 6.3.10 indikatorā minētās prasības pilsētu, ciemu administratīvajās teritorijās un atpūtas vietās, kā arī 50 metru zonā gar valsts nozīmes autoceļiem.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

6.3.12 Veicot mežizstrādes darbus un mehānizētu augsnes apstrādi jācenšas izvairīties no saglabātās atmirušās koksnes bojāšanas.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā

6.3.13 Veicot mežsaimnieciskos darbus, saglabāti vietējo pameža sugu īpatņi, t.sk. kadiķi (*Juniperus L.*) un mežābeles (*Malus sylvestris*), tādā daudzumā, kas netraucē mežaudzes augšanu, atjaunošanu, un nav pretrunā darba drošības prasībām.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

6.3.14 Pārejas joslās no meža uz atklātu ekosistēmu (pļavas, ganības, aramzeme) mežaudzes daļā, kuras platums ir vienāds ar pusi no pirmā stāva koku vidējā augstuma:

6.3.14.1 saglabājami sausokņi diametrā virs 25 cm un pameža sugas tādā apmērā, kas netraucē meža atjaunošanos un neapdraud darba drošību.

6.3.14.2 vairāk koncentrē atstājamos kokus.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaudes dabā

6.3.15L Meža apsaimniekošana gar purviem, kas mazāki par 10 ha, visām upēm, tai skaitā dabiskām regulētām ūdenstecēm, ezeriem un avotiem izdarāma saudzīgi, ņemot vērā reljefu - palienes robežas, krastu nogāzes, šo nogāžu slīpumu, kā arī mežaudzes koku sugu sastāva atšķirības no apkārtējā meža masīva.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.15S Meža apsaimniekošana gar purviem, kas mazāki par 10 ha, upēm un ezeriem veicama saudzīgi, ņemot vērā reljefa īpatnības, palienes robežas, krasta nogāzes, šo nogāžu slīpumu, kā arī kā arī mežaudzes koku sugu sastāva atšķirības no apkārtējā meža masīva..

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

6.3.16 Meža apsaimniekotājs neveic kailcirtes (saglabā augošu koku biežību mežaudzes pirmajā stāvā ne mazāku kā 0,4) aizsargjoslās (saskares (pārejas) zonā) ap purviem:

6.3.16.1 10 līdz 100 ha lielām purvu platībām - 20 metru joslā;

6.3.16.2 par 100 ha lielākām purvu platībām - 50 metru joslā meža augšanas apstākļu tipos uz sausām, nosusinātām, slapjām minerālaugsnēm un nosusinātām kūdras augsnēm un vismaz 100 metru joslā meža augšanas apstākļu tipos uz slapjām kūdras augsnēm.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.17 Mitrās mikroieplakās (reljefa pazeminājuma vietas ar paaugstinātu mitrumu) jā saglabā pamežs, kritālas, sausokņi, paauga un, ievērojot indikatoru 6.3.2L, 6.3.2S un 6.3.3 prasības, iespēju robežās jākoncentrē atstājjamie koki.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.18 Vietās, kur sastopamas lapsu un āpšu alas, saglabājamas paaugas un pameža grupas, tajās netiek veidoti tehnoloģiskie koridori un krautuvju vietas.

Pārbaudes līdzekļi: darbu izpildes dokumenti, līgumi, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, pārbaude dabā

6.3.19 Slapjo mežu apsaimniekošanā ievērotas šādas prasības:

6.3.19.1 Dabiski atjaunojušos slapjos egļu mežos (dumbrājs, slapjā gārša, slapjais vēris un niedrājs) veicināma paaugas saglabāšanās un vismaz daļēja atjaunošanās zem mātes audzes vainagu klāja, izņemot sanitārās vai rekonstruktīvās cirtēs.

6.3.19.2L Slapjos lapu koku mežos (dumbrājs, liekņa, slapjā gārša, slapjais vēris, kā arī niedrājs, kur dominē melnalksnis):

- kailcirtes platība nepārsniedz 2 ha;
- kailcirtē atstājamo dzīvo koku skaits - vismaz 30 uz 1 ha, kas atstājami vienā vai vairākās grupās, tajās pēc iespējas saglabājot visu apaugumu, vai atsevišķi;
- veicināma lapu koku atjaunošanās.

6.3.19.2S Slapjos lapu koku mežos (dumbrājs, liekņa, slapjā gārša, slapjais vēris, kā arī niedrājs, kur dominē melnalksnis):

- kailcirtes platība - līdz 1 ha;
- atstājamo dzīvo koku skaits - vismaz 10 uz 1 ha;
- veidojamas atstājamo koku grupas.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

6.3.20L Meža apsaimniekotājam jāapkopo informācija par jebkura mēroga meža degumiem.

6.3.21L Degušās audzēs, kas vecākas par 30 gadiem, saglabājamas neskartas atsevišķas izdzīvojušo vai bojā gājušo koku grupas. Atstājami arī atsevišķi lielāko dimensiju izdzīvojušie vai bojā gājušie koki.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

6.3.21S Mežsaimnieciskai darbībai, ja tas nerada reālus slimību un kaitēkļu savairošanās draudus apkārtējās audzēs un/vai draudus darba drošībai, apsaimniekojamā teritorijā degušās audzēs, kas vecākas par 30 gadiem, saglabājami vismaz atsevišķi izdzīvojušie koki, kā arī atsevišķi bojā gājušie koki.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.3.22 Mežaudzes, kur ozoli (*Qercus robur L.*), liepas (*Tilia cordata Mill.*), kļavas (*Acer platanoides L.*), vīksnas un gobas (*Ulmus glabra Huds.*, *Ulmus laevis Pall.*), vītoli (*Salix sp.*) un skābarži (*Carpinus betulus L.*) mežaudzes sugu sastāva formulā sastāda 5 un vairāk vienības ir aizliegts nocirst kailcirtē. Kokus galvenajā cirtē cērt pakāpeniski, saglabājot augošu koku bieziņu mežaudzes pirmajā stāvā ne mazāku kā 0,4 un veicina šo koku sugu īpatsvara saglabāšanu mežaudzē.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

6.3.23 Laucēs (izņemot medījamo dzīvnieku piebarošanas laucēs) neveic ekosistēmu pārveidojošas darbības - jaunu hidromeliorācijas sistēmu izbūvi, mēslošanu, koku stādīšanu un augsnes apstrādi.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.3.24 Meža mākslīgā atjaunošana veicama ar augšanas apstākļiem atbilstošu vietai piemērotas izcelsmes sertificētu meža reprodiktīvo materiālu.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti par mākslīgi atjaunotās platībās izmantoto meža reprodiktīvo sēklu un/vai stādmateriāla izcelsmi

FSC kritērijs 6.4

Pārstāvnieciski (reprezentatīvi) atlasīti ainavā esošo ekosistēmu paraugi ir jāaizsargā to dabiskajā stāvoklī un šīs teritorijas jāatzīmē kartēs, atbilstoši saimniekošanas mērogam un intensitātei, un saimnieciski skarto resursu unikalitātei.

6.4.1 Apsaimniekojamā teritorijā saglabājami (saglabāšana var ietvert apsaimniekošanas pasākumus, kas nodrošina attiecīgās vietas ekoloģisko funkcionalitāti):

6.4.1.1 dabiskie meža biotopi (DMB);

6.4.1.2 reto, aizsargājamo un apdraudēto sugu dzīvotnes;

6.4.1.3 īpaši aizsargājami biotopi;

6.4.1.4L purvu un ezeru salas;

6.4.1.5L meža robežjoslas ar dabiskajām ūdenstecēm un ūdenstilpnēm vismaz 10 m platumā. Meža robežjoslas ar lašveidīgo zivju ūdeņiem vismaz 25 m platumā. Šis apakšindikators neattiecas uz meliorācijas sistēmām, ar tām saistītajām dabiskajām regulētām ūdenstecēm un ierīkotām ūdensnotekām.

6.4.1.6L meži upju un strautu gravās un ielejās, kuru nogāžu slīpums ir vismaz 30°.

Pārbaudes līdzekļi: kartes, AP, pārbaude dabā

6.4.2L Ja apsaimniekojamā teritorijā nav 6.4.1 indikatorā minētiem kritērijiem atbilstošas audzes vai tādu ir mazāk par 10% no apsaimniekotās mežu teritorijas, nosakāmas teritorijas vismaz 10% no kopējās mežu platības, kas potenciāli varētu izveidoties par bioloģiskās daudzveidības ziņā vērtīgām:

6.4.2.1L vecākās audzes;

6.4.2.2L pieaugušās un vecākās lapu koku audzes, kuru platība ir mazāka par 2 ha un kuras ietver skuju koku audzes, ja par 1 km mazākā attālumā nav citu lapu koku audžu;

6.4.2.3L pieaugušās un vecākās skuju koku audzes, kuru platība ir mazāka par 2 ha un kuras ietver lapu koku audzes, ja par 1 km mazākā attālumā nav citu skuju koku audžu;

6.4.2.4L pieaugušās un vecākās audzes, kuru platība ir mazāka par 2 ha un kuras ietver jaunaudzes (skuju kokiem līdz 40 gadu vecas, lapu kokiem līdz 20 gadus vecas), ja par 2 km tuvākā attālumā nav citu pieaugušu audžu;

6.4.2.5L citas bioloģiski potenciāli vērtīgas platības.

Pārbaudes līdzekļi: meža inventarizācijas dati, vietu saraksts, kartogrāfiskais materiāls, AP, pārbaude dabā

6.4.2S Ja indikatorā 6.4.1 minētiem kritērijiem atbilstošu audžu platība apsaimniekojamā teritorijā ir mazāka par 10%, tad nosakāmas teritorijas, kuras atbilst uzskaitītajām pazīmēm, tā, lai indikatoros 6.4.1 un 6.4.2S minētiem kritērijiem atbilstošo audžu kopējā platība nebūtu mazāka par 10% no apsaimniekojamās teritorijas:

6.4.2.1S meži upju un strautu gravās un ielejās, kuru nogāžu slīpums ir vismaz 30°.

Pārbaudes līdzekļi: kartes, AP, pārbaude dabā

6.4.2.2S vismaz 10 m plata meža robežjosla ar lašveidīgo zivju ūdeņiem;

6.4.2.3S meži purvu un ezeru salās;

Pārbaudes līdzekļi: meža inventarizācijas dati, vietu saraksts, kartes, AP, pārbaude dabā

6.4.3S Ja 6.4.1 un 6.4.2S indikatoros minētiem kritērijiem atbilstošu audžu platība ir mazāka par **10%** no apsaimniekojamās teritorijas, tad nosakāmas citas bioloģiski vērtīgas platības, ja šādas platības identificējamās apsaimniekojamā teritorijā.

Pārbaudes līdzekļi: meža inventarizācijas dati, vietu saraksts, kartes, AP, pārbaude dabā

6.4.4L Visas indikatoros 6.4.1 un 6.4.2L minētiem kritērijiem atbilstošās audzes ir kartogrāfiskos materiālos fiksētas.

Pārbaudes līdzekļi: meža inventarizācijas dati, vietu saraksts, kartogrāfiskais materiāls, AP, pārbaude dabā

6.4.4S Visas indikatoros 6.4.1, 6.4.2S un 6.4.3S minētiem kritērijiem atbilstošās audzes ir fiksētas kartēs.

Pārbaudes līdzekļi: meža inventarizācijas dati, vietu saraksts, kartes, AP, pārbaude dabā

FSC kritērijs 6.5

Jābūt izstrādātiem un praksē ieviesti norādījumiem, kas nodrošinātu erozijas procesu kontroli, minimizētu mežizstrādes, ceļu būves un jebkuras citas mehāniskas darbības laikā mežam nodarītos bojājumus, kā arī reglamentētu ūdens resursu aizsardzību.

6.5.1L Meža apsaimniekotājs izstrādā un ievieš vadlīnijas augsnes bojājumu mazināšanai un radušos bojājumu novēršanai meža darbos, kā arī regulāri veic uzraudzību un kontroli.

Pārbaudes līdzekļi: izmantoto metožu un tehnoloģiju apraksts, cirsmu tehnoloģiskā karte, darbu izpildes dokumenti, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, līgumi ar pakalpojumu sniedzēju, pārbaude dabā

6.5.1S Mežaudzes meža augšanas apstākļu tipos uz slapjām minerālaugsnēm un slapjām kūdras augsnēm tiek izstrādātas tādos laika apstākļos un/vai ar tādām metodēm (tehnikas izvēle, zaru klājumu nodrošinājums tehnoloģiskos koridoros un pievešanas ceļos, ceļu iesaldēšana u.tml.), lai izvairītos no augsnes virskārtas bojāšanas un nepieļautu pārpurvošanos vai vēja un/vai ūdens eroziju.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.5.2 Vietas, kur pievešanas ceļš šķērso strautus, nelielas upītes un ūdensteces, jāveido pagaidu šķērsojumi. Pēc iespējas jāsamazina pievešanas ceļu šķērsojumu skaits pāri ūdenstecēm.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.5.3 Ūdensteču šķērsošanas vietas jāsakārto un jāatjauno pēc mežizstrādes darbu beigšanas.

Pārbaudes līdzekļi L: darbu izpildes dokumenti, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, līgumi ar pakalpojumu sniedzēju, pārbaude dabā

Pārbaudes līdzekļi S: intervijas, pārbaude dabā

6.5.4 Meža apsaimniekotājs, pirms augsnes mēslošanas meža zemēs (izņēmums - koksnes pelni un dabiskas izcelsmes minerālvielas), ir veicis mēslošanas ietekmes uz bioloģisko daudzveidību, augsni, ūdeni izvērtējumu.

Pārbaudes līdzekļi: iestrāde darbu izpildes dokumentos, darbinieku, pakalpojumu sniedzēju intervijas, līgumi ar pakalpojumu sniedzēju, pārbaude dabā

6.5.5 Ūdens novadīšanu no meža ceļiem veic, izvērtējot ūdens novadīšanas vietu alternatīvas un maksimāli samazinot hidromeliorācijas ietekmēto platību. Verification means: MP, inspections on site

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

6.5.6 Meliorācijas sistēmu būvniecība, rekonstrukcija vai renovācija netiek plānota un veikta šādās teritorijās:

6.5.6.1 NATURA 2000 teritorijās un citās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (izņemot Ziemeļvidzemes Biosfēras Rezervāta ainavu aizsardzības zonā un gadījumā, ja meliorācijas sistēmu būvniecību, rekonstrukciju vai renovāciju pieļauj īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāns vai individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi);

Pārbaudes līdzekļi: AP, indikatorā minēto teritoriju dabas aizsardzības plāns vai individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, pārbaude dabā

6.5.6.2 mikroliegumos, medņu (*Tetrao urogallus*) mikroliegumu buferzonās, izņemot gadījumus, kad saskaņā ar sertificētu sugu un biotopu ekspertu un, ja ir nepieciešamība, nozaru ekspertu slēdzienu, tas nav pretrunā ar mikrolieguma vai buferzonas izveidošanas mērķiem;

Pārbaudes līdzekļi: AP, mikrolieguma un/vai buferzonas izveidošanas mērķi, eksperta atzinums, pārbaude dabā

6.5.6.3 īpaši aizsargājamās biotopos (iekļauti Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu sarakstā), DMB, to buferzonās un potenciālajos DMB, īpaši aizsargājamo sugu atradnēs un bioloģiski vērtīgos zālajos, izņemot gadījumus, kad tie atrodas uz maģistrālajiem meliorācijas sistēmu grāvjiem vai, saskaņā ar sertificētu sugu un biotopu ekspertu un, ja ir nepieciešamība, nozaru ekspertu slēdzienu, tas nav pretrunā ar attiecīgā biotopa vērtības saglabāšanu.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

6.5.6.4 ES Biotopu direktīvas īpaši aizsargājamo biotopu sarakstā iekļautajos biotopos, izņemot gadījumus, kad saskaņā ar sertificētu sugu un biotopu ekspertu un, ja ir nepieciešamība, nozaru ekspertu slēdzienu, tas nav pretrunā ar attiecīgā biotopa vērtības saglabāšanu. Verification means: MP, inspections on site

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

6.5.7 Ceļu būve vai rekonstrukcija netiek plānota un veikta:

6.5.7.1 NATURA 2000 teritoriju un citu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju rezervāta, stingrā režīma, regulējamā režīma, dabas lieguma un dabas parka zonās, izņemot gadījumus, kad to paredz īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāns vai individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, esošos mikroliegumos un to buferzonās;

Pārbaudes līdzekļi: AP, indikatorā minēto teritoriju dabas aizsardzības plāns vai individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, pārbaude dabā

6.5.7.2 īpaši aizsargājamās biotopos (iekļauti Latvijas vai ES Biotopu direktīvas īpaši aizsargājamo biotopu sarakstā), DMB, to buferzonās un potenciālajos DMB, īpaši aizsargājamo sugu atradnēs un bioloģiski vērtīgos zālajos, izņemot gadījumus, kad saskaņā ar sertificētu sugu un biotopu ekspertu un, ja ir nepieciešamība, nozaru ekspertu slēdzienu, tas nav pretrunā ar attiecīgā biotopa vērtības saglabāšanu un satiksmes drošību.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

FSC kritērijs 6.6

Plānošanas procesā jāveicina videi draudzīgu (ne-ķīmisku) kaitēkļu apkarošanas līdzekļu un metožu izstrāde un izmantošana, izvairoties no ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanas. Nav izmantojami 1A un 1B tipu Pasaules veselības organizācijas klasifikācijas hlorogļūdenražu augu aizsardzības līdzekļi; pesticīdi, kas ir stabili, toksiski vai kuru sadalīšanās produkti ir bioloģiski aktīvi un uzkrājas barības ķēdē pēc to lietošanas; kā arī tādi, kuru lietošanu aizliedz starptautiskas vienošanās. Lietojot ķīmiskās vielas, nodrošināms atbilstošs darba aprīkojums un apmācības, lai iespējami samazinātu kaitējuma risku cilvēku veselībai un videi.

- 6.6.1 Meža apsaimniekošanā veicināma un dokumentējama videi draudzīgu metožu izmantošana kaitēkļu un slimību bojājumu ierobežošanā.
Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā, dokumentācija
- 6.6.2 Personas, kas strādā ar augu aizsardzības līdzekļiem, ir instruētas un ievēro darba drošības noteikumus.
Pārbaudes līdzekļi: darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku instruktāža
- 6.6.3 Meža apsaimniekošanā izmantojami tikai LR reģistrētie augu aizsardzības līdzekļi, kas paredzēti konkrētu darbu veikšanai mežā un, kuru darbīgās vielas nav iekļautas FSC ļoti bīstamo vielu (highly hazardous pesticides) sarakstā (skat. www.fsc.org).
Pārbaudes līdzekļi L: izmantoto ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu saraksts, AP, FSC ļoti bīstamo augu aizsardzības līdzekļu saraksts, dokumentēta jebkura FSC ļoti bīstamo augu aizsardzības līdzekļu sarakstā iekļautā līdzekļa izmantošanas atļauja
Pārbaudes līdzekļi S: izmantoto ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu saraksts, AP
- 6.6.4 Meža apsaimniekotājs veic izmantoto augu aizsardzības līdzekļu apjoma un apstrādāto platību uzskaiti.
Pārbaudes līdzekļi L: dokumentēti augu aizsardzības līdzekļu izmantotie daudzumi, AP, atbildīgo darbinieku intervijas
Pārbaudes līdzekļi S: izmantoto augu aizsardzības līdzekļu saraksts un uzskaitīta platība, kādā katrs no tiem izmantots, AP
- 6.6.5 Meža apsaimniekotāja rīcība ir aktualizēts FSC ļoti bīstamo augu aizsardzības līdzekļu (highly hazardous pesticides) saraksts. Pirms šī saraksta vielu izmantošanas meža apsaimniekotājs saskaņā ar FSC Pesticīdu politiku vēršas FSC "izņēmuma" izmantošanas atļaujas iegūšanai.
- 6.6.6 Meža apsaimniekotājs izstrādā un ievieš praksē "integrēto kaitēkļu apkarošanas" (Integrated pest management) stratēģiju, kuras mērķis ir, izmantojot ekoloģiskās metodes, minimizēt kaitēkļu savairošanās iespējamību, kā arī savlaicīgi identificēt un veikt pasākumus, lai novērstu kaitēkļu savairošanos.

FSC kritērijs 6.7

Ķīmiskās vielas, konteineri, šķidrie un cietie neorganiskie atkritumi, ieskaitot degvielu un eļļas, likvidējami vidi saudzējošā veidā ārpus darbības vietas.

- 6.7.1 Meža apsaimniekotājs nodrošina meža apsaimniekošanas rezultātā radušos atkritumu savākšanu, noglabāšanu un/vai iznīcināšanu tikai atkritumu poligonos un/vai citās vietās, kurās to veic videi draudzīgā un/vai likumīgā veidā.

Pārbaudes līdzekļi L: dokumenti, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku intervijas

Pārbaudes līdzekļi S: intervijas, pārbaude dabā

6.7.2 Meža apsaimniekošanā izmantojamās ķīmiskās vielas un radušies šķidrie un cietie neorganiskie atkritumi uzglabājami drošos apstākļos.

Pārbaudes līdzekļi L: dokumenti par uzglabāšanu, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku intervijas, pārbaude dabā

Pārbaudes līdzekļi S: intervijas, pārbaude dabā, dokumenti

6.7.3S Meža tehnikā ir jābūt pieejamam eļļu absorbējošajam komplektam.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.7.4S Motorzāģu uzpildes vietās jālieto piemēroti eļļu absorbējošie komplekti vai izšļakstīšanās drošas tvertnes.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

6.7.5 Naftas produkti un to atkritumi pēc iekārtu apkopes darbiem ir jāsavāc, lai tie neaiztek un neiesūcas augsnē vai nenonāk ūdenskrātuvēs.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti par uzglabāšanu, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums, darbinieku un pakalpojumu sniedzēju aptaujas, pārbaude dabā, naftas produktu absorbējošais komplekts, motorzāģiem - paklājs vai izšļakstīšanās droša tvertne

6.7.6 Meža tehnika ir jāuztur labā stāvoklī, lai nepieļautu eļļas noplūdes.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā

6.7.7 Meža apsaimniekotājs un tā apakšuzņēmēji zāģu ķēžu eļļošanai lieto bioeļļas.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas

6.7.8L Meža apsaimniekotājs veic profilaktiskos pasākumus iedzīvotāju nelegāli atstāto sadzīves atkritumu daudzuma samazināšanai mežā.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

6.7.8S Meža apsaimniekotājs, konstatējot citu personu atstātos sadzīves atkritumus, iespēju robežās veic atkritumu savākšanu.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas, pārbaude dabā

FSC kritērijs 6.8

Bioloģiskie ierobežošanas līdzekļi jālieto pēc iespējas maz, to izmantošana dokumentējama, tie ir pakļaujami monitoringam un kontrolei, saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem un starptautiski pieņemto zinātnisko metodoloģiju. Aizliegama ģenētiski modificētu organismu izmantošana.

6.8.1 Bioloģiskie augu aizsardzības līdzekļi, kuru aktīvā sastāvdaļa ir potenciāli invazīva suga, jālieto pēc iespējas maz.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

6.8.2 Bioloģiskie augu aizsardzības līdzekļi, kuru aktīvā sastāvdaļa ir potenciāli invazīva suga, pakļaujami kontrolei.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

6.8.3 Meža apsaimniekotājs dokumentē bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanu.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēta bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu izmantošana

6.8.4 Meža apsaimniekošanā nelieto ģenētiski modificētus organismus.

Pārbaudes līdzekļi L: intervijas ar ieinteresētajām pusēm, pārbaude dabā, AP

Pārbaudes līdzekļi S: intervijas

FSC kritērijs 6.9

Lai izvairītos no kaitīgas ekoloģiskās ietekmes, eksotisko sugu izmantošana pakļaujama rūpīgai kontrolei un aktīvam monitoringam.

6.9.1 Meža atjaunošanā izmanto tikai vietējās koku sugas. Indikators 6.9.1 neattiecas uz plantācijām.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

6.9.2 Audzējot eksotiskās faunas sugas, izstrādājams pasākumu plāns par sugas nekontrolētas izplatīšanās novēršanu, kas jāaskaņo ar interešu grupām.

Pārbaudes līdzekļi: konsultācijas ar interešu grupām, dokumentēts pasākumu plāns, AP, pārbaude dabā

6.9.3 Izstrādāta un ieviesta monitoringa sistēma meža apsaimniekotāja audzēto eksotisko faunas sugu izplatībai un ietekmes uz meža ekosistēmu novērtēšanai.

Pārbaudes līdzekļi L: eksotisko sugu monitoringa sistēma, intervijas, darbinieku pienākumu un atbildības sadalījums

Pārbaudes līdzekļi S: eksotisko sugu monitoringa sistēma, intervijas

6.9.4 Eksotiskās sugas nevar tikt izmantotas nekomerciāliem mežsaimnieciskiem mērķiem, piemēram, erozijas kontrolei - upju krastu, nogāžu stabilizēšanai u.c., ja vien meža apsaimniekotāja rīcībā nav pierādījumu, ka eksotiskās sugas nav agresīvas un tās nekaitē citām ekosistēmām.

Pārbaudes līdzekļi: konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm, dokumentāls rīcības plāns, AP, pārbaudes dabā

FSC kritērijs 6.10

Nav pieļaujama mežu pārveidošana par plantācijām vai nemeža zemēm, izņemot gadījumus, kad tas:

a) skar ļoti ierobežotu apsaimniekojamā meža daļu; un

b) nenotiek augstvērtīgos mežos; un

c) nodrošina skaidrus, būtiskus, drošus un ilgtermiņa papildu ieguvumus vides aizsardzībai visā apsaimniekojamā teritorijā.

6.10.1L Meža zemju transformācijas veikšana ir pamatota Apsaimniekošanas plānā, ietverot FSC parametrus transformācijas veikšanai.

Pārbaudes līdzekļi: AP

6.10.2L Interesu grupas informētas par plānoto meža zemju transformācijas veikšanu un meža apsaimniekotājam ir jāsaņem visas nepieciešamās atļaujas saskaņā ar nacionālās likumdošanas prasībām.

Pārbaudes līdzekļi: konsultācijas ar interešu grupām, ar transformācijas procesu saistītie dokumenti

6.10.3S Veicot meža zemju transformēšanu par nemeža zemēm, jāņem vērā kultūrvēsturiskās un ainavas vērtības.

Pārbaudes līdzekļi: konsultācijas ar interešu grupām, ar transformācijas procesu saistītie dokumenti

6.10.4S Veicot meža zemes transformēšanu par nemeža zemi meža apsaimniekotājs nodrošina papildus ieguvumus vides aizsardzības vajadzībām apsaimniekojamā teritorijā.

Pārbaudes līdzekļi: intervija ar meža apsaimniekotāju, pārbaude dabā

6.10.5 Meža zemju atmežošana vai zemes lietošanas veida maiņa nedrīkst tikt veikta augstvērtīgo mežu (AVM) teritorijās, ja transformācijas rezultātā pazemināsies AVM vērtība un nepieaugs AVM sociālā un ekoloģiskā vērtība, izņemot šādos gadījumos:

6.10.5.1 transformācija tiek veikta lai nodrošinātu netraucētu teritorijas atjaunošanu ilgtermiņā, kā rezultātā tiks atgūts "vērtīgas dabas aizsardzības teritorijas" statuss.

6.10.5.2 valsts nozīmes rekreācijas vai infrastruktūras objektu izveidei (piemēram, infrastruktūras objekti, aizsardzības nozīmes būves, u.c), kā rezultātā pieaugs teritorijas rekreācijas vērtība, vai arī situācijās, kad teritorija ir iezīmēta pašvaldības teritorijas plānojuma dokumentos ar mērķi nodrošināt pašvaldības funkciju izpildi;

6.10.5.3 citu zemju īpašnieku servitūtu nodrošināšanai;

Piezīme: transformāciju šādos gadījumos drīkst veikt ierobežotā platībā.

Pārbaudes līdzekļi: AVM definīcija, kritēriji, kartogrāfiskais materiāls, zemju transformācijas saraksts, darbinieku intervijas, pārbaude dabā

6.10.6L Meža zemju atmežošanā vai zemes lietošanas veida maiņā tiek ievērots nosacījums, ka pārveidotā zemes platība nedrīkst pārsniegt 5% no apsaimniekojamās teritorijas.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, AP, pārbaude dabā

FSC 7. Princips: MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNS

Apsaimniekošanas plānam, atbilstoši saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei, jābūt izstrādātam, ieviestam praksē un tas regulāri atjaunojams. AP jābūt skaidri definētiem ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķiem un to sasniegšanas paņēmieniem.

FSC kritērijs 7.1

Apsaimniekošanas plānā un tā pamatojošos dokumentos ietverami:

- a) apsaimniekošanas mērķi;
- b) apsaimniekojamo meža resursu, vides ierobežojumu, zemes lietošanas un īpašuma tiesību statusa, sociālo un ekonomisko apstākļu, kā arī mežam piegulošo zemju apraksts;
- c) apraksts par mežkopības un/vai citu ar ekoloģijas un meža inventarizācijas datiem pamatotu apsaimniekošanas veidu, kuru plānots lietot konkrētajā apsaimniekojamā teritorijā;
- d) ikgadējā mežizstrādes apjoma un sugu izvēles pamatojums;
- e) meža augšanas dinamikas un tās monitoringa nosacījumi;
- f) uz vides novērtējuma pamatotu vides aizsardzības pasākumu apraksts;

- g) reto, apdraudēto un izzūdošo sugu noteikšanas un aizsardzības pasākumi;
- h) kartes, kas uzrāda meža resursu bāzi, ieskaitot aizsargājamās teritorijas, plānotās mežsaimnieciskās darbības un apsaimniekojamā teritorijā esošos zemes īpašumus;
- i) lietojamo mežizstrādes tehnoloģiju un tehnikas apraksts, kā arī šādas izvēles pamatojums.

7.1.1L AP dokumentēti meža apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi un uzdevumi to sasniegšanai ekonomikas, vides un sociālajā jomā apsaimniekotajā teritorijā.

Pārbaudes līdzekļi: AP, mērķi, intervijas ar meža apsaimniekotāja vadību

7.1.2L Meža apsaimniekotājs plāno apsaimniekošanas darbus, atbilstoši meža apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķiem.

Pārbaudes līdzekļi: AP, mērķi, intervijas

7.1.3 AP jāiekļauj:

7.1.3.1 apsaimniekošanas mērķu apraksts,

7.1.3.2 īpašuma vai lietošanas tiesību apliecinājums un zemes robežu plāns,

7.1.3.3 apsaimniekojamo meža resursu apraksts, iekļaujot arī aizsargājamās teritorijas, īpaši aizsargājamās meža biotopus un DMB,

7.1.3.4 AVM teritoriju apraksts,

7.1.3.5 meža apsaimniekošanā pielietojamo metožu un tehnoloģiju apraksts,

7.1.3.6 monitoringa rezultātu apraksts par vismaz tiem rādītājiem, kuri minēti FSC kritērija 8.2. indikatoros,

7.1.3.7 plānoto mežsaimniecisko darbu apjoms nākamajiem 5 gadiem,

7.1.3.8L pamatots koksnes resursu ilgtspējīgas izmantošanas apjoms,

7.1.3.9L pamatota sugu izvēle un paņēmieni meža atjaunošanai

7.1.4 AP kartogrāfiskais materiāls ietver informāciju par:

7.1.4.1 apsaimniekojamās teritorijas robežām,

7.1.4.2 infrastruktūru,

7.1.4.3 zemes lietošanas veidiem,

7.1.4.4 AVM teritorijām,

7.1.4.5 aizsargājamām teritorijām, īpaši aizsargājamiem meža biotopiem un DMB,

7.1.4.6L ceļu būvniecības un meliorācijas darbu izvietojumu plānotajā periodā,

7.1.4.7L plānoto koksnes resursu ieguves apjomu galvenajā cirtē plānošanas vienībā plānotajā periodā.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

7.1.5 Meža apsaimniekošana notiek saskaņā ar AP un/vai dokumentāri pamatotām vides, sociālo un ekonomisko apstākļu izmaiņām.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā, intervijas

FSC kritērijs 7.2

Apsaimniekošanas plāns tiek sistemātiski aktualizēts, iekļaujot tajā monitoringa rezultātus vai jaunākās zinātniskās un tehniskās atziņas, kā arī ievērojot vides, sociālo un ekonomisko apstākļu izmaiņas.

7.2.1L AP tiek aktualizēts vismaz reizi 5 gados.

Pārbaudes līdzekļi: AP

7.2.1S AP tiek aktualizēts vismaz reizi 10 gados vai pamatojoties uz apsaimniekotāja izstrādātu AP aktualizācijas kārtību.

Pārbaudes līdzekļi: AP

7.2.2 Veicot AP aktualizāciju, jāņem vērā vismaz šādi aspekti:

7.2.2.1L vides, sociālo un ekonomisko apstākļu izmaiņas;

7.2.2.2 piemērojams meža apsaimniekotājiem virs 10000 ha: Meža apsaimniekotājs sociālas ietekmes novērtējuma rezultātus ir ņēmis vērā meža apsaimniekošanas plānā.

7.2.2.3L monitoringa rezultātu izvērtējams;

7.2.2.4L jaunākās zinātniskās un tehniskās atziņas.

Verification means: MP, interviews

7.2.3S Veicot AP aktualizāciju jāņem vērā monitoringa rezultāti, kā arī vides, sociālo un ekonomisko apstākļu izmaiņas.

Verification means: MP, interviews

FSC kritērijs 7.3

Apsaimniekošanas plāna pareizas izpildes nodrošināšanai nepieciešama darbinieku atbilstoša apmācīšana un vadība.

7.3.1L Darbiniekiem jābūt informētiem par AP un atbilstoši apmācītiem savu tiešo pienākumu veikšanai.

Pārbaudes līdzekļi: darbinieku pienākumu sadalījums, apmācības dokumenti, utt.

7.3.1S Pirms mežsaimniecisko darbu uzsākšanas darbu izpildītāji ir saņēmuši norādījumus par atbilstošām darba metodēm.

Pārbaudes līdzekļi: AP, līgumi, intervijas ar strādniekiem

7.3.2L Meža apsaimniekotājs nodrošina, ka meža apsaimniekošanā iesaistītās personas un uzņēmumi veic darbus saskaņā ar piemērojamām prasībām.

Pārbaudes līdzekļi: līgumi, intervijas

FSC kritērijs 7.4

Saglabājot informācijas konfidencialitāti, meža apsaimniekotājiem sagatavojams publiski pieejams kopsavilkums par apsaimniekošanas plāna pamatelementiem, ieskaitot kritērijā 7.1. norādītos.

7.4.1L Meža apsaimniekotājs ir sagatavojis AP kopsavilkumu, kurā aprakstītas vismaz FSC kritērija 7.1. indikatoros minētās prasības, izņemot konfidencialu informāciju.

Pārbaudes līdzekļi: AP kopsavilkums

7.4.1S Meža apsaimniekotājam ir jābūt gatavam iepazīstināt ieinteresētās puses, kas ir izrādījušas pamatotu interesi par konkrētām meža apsaimniekošanas darbībām, ar būtiskākajām meža

apsaimniekošanas plāna daļām, kuru nepieciešamību nosaka FSC kritērija 7.1. indikatori, izņemot konfidenciālu informāciju.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēti ieinteresēto pušu pieprasījumi, dokumentētas atbildes

7.4.2L Meža apsaimniekotājs ir publicējis AP publisko kopsavilkumu savā interneta mājas lapā vai, ja tādas nav, šis kopsavilkums tiek nosūtīts interešu grupām pēc mutiska vai rakstiska pieprasījuma.

Pārbaudes līdzekļi: meža apsaimniekotāja mājas lapa, interešu grupu intervijas, dokumentēti pieprasījumi un atbildes, utt.

FSC 8. Princips: MONITORINGS UN NOVĒRTĒŠANA

Meža stāvokļa, meža produktu ieguves apjomu, iegūto meža produktu plūsmu, apsaimniekošanas darbību, kā arī šo darbību ietekmes uz vidi un sociālo jomu novērtēšanai veicams saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei atbilstošs monitorings.

FSC kritērijs 8.1

Monitoringa biežumu un intensitāti nosaka pēc saimnieciskās darbības mēroga un intensitātes, kā arī pēc attiecīgās ietekmētās vides relatīvo komplicētību un jutību. Monitoringa procedūrām jābūt konsekventām un atkārtojamām, lai dotu iespēju salīdzināt rezultātus un novērtēt izmaiņas ilgākā laikā.

8.1.1L Meža apsaimniekotājs ir izstrādājis kārtību monitoringa veikšanai, kura dod iespēju salīdzināt rezultātus un novērtēt izmaiņas.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

8.1.2L Meža apsaimniekotājs nodrošina indikatorā 8.1.1L minēto darbību veikšanu.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas

8.1.3S Meža apsaimniekotājs dokumentē monitoringa rezultātus.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultāti,

FSC kritērijs 8.2

Meža apsaimniekošanā veicams monitorings, kas paredz izpēti un datu ievākšanu vismaz par šādiem rādītājiem:

- a) meža produktu ieguves apjomi;
- b) meža resursu pieauguma dinamika, atjaunošanās un meža veselības stāvoklis;
- c) floras un faunas sastāvs, tajā novērotās izmaiņas;
- d) mežizstrādes un citu darbību ietekme uz sociālo jomu un vidi;
- e) meža apsaimniekošanas izmaksas, ražīgums un efektivitāte.

8.2.1L Meža apsaimniekotājs veic monitoringu vai izmanto ticamu, pieejamu informāciju vismaz par FSC kritērija 8.2 noteiktajiem rādītājiem.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa kārtība, darbinieku pienākumu sadalījums, izpildes dokumenti, intervijas, utt.

8.2.2L Meža apsaimniekotājs ne retāk kā reizi gadā apkopo un aktualizē informāciju par komerciāli iegūtajiem meža resursu apjomiem un ienākumiem no tiem.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultāti, darbinieku pienākumu sadalījums, izpildes dokumenti, intervijas, utt.

8.2.2S Meža apsaimniekotājs apkopo informāciju par iegūtiem koksnes apjomiem un citiem meža produktiem, kas iegūti komerciāliem mērķiem.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēti komerciāliem mērķiem iegūtās koksnes un citu meža produktu ieguves apjomi

8.2.3L Meža apsaimniekotājs ne retāk kā reizi gadā apkopo informāciju par meža atjaunošanu un meža veselības stāvokli.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

8.2.4L Meža apsaimniekotājs izmanto zinātnisko informāciju par floras un faunas izmaiņām, ko publiskojušas zinātnes un pētniecības iestādes un/vai vismaz reizi 5 gados atzīmē būtiskas floras un faunas izmaiņas.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

8.2.4S Meža apsaimniekotājs vismaz reizi 10 gados atzīmē būtiskas floras un faunas izmaiņas

Pārbaudes līdzekļi: dokumentētas floras un faunas izmaiņas

8.2.5L Ne retāk kā reizi gadā meža apsaimniekotājs apkopo secinājumus no indikatorā 6.1.1L veiktajiem izvērtējumiem un apsver iespējas meža apsaimniekošanas prakses uzlabošanai.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultāti, darbinieku pienākumu sadalījums, izpildes dokumenti, intervijas, utt.

8.2.6L reizi gadā izvērtē 6.1.1L indikatorā minēto pasākumu rezultātus.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas, pārbaude dabā

8.2.7L Ne retāk kā reizi 5 gados meža apsaimniekotājs apkopo secinājumus no indikatorā 4.4.2L veiktā novērtējuma un veic uzlabojumus meža apsaimniekotāja pielietotajā praksē.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultāti, sociālās ietekmes novērtējums, darbinieku pienākumu sadalījums, izpildes dokumenti, intervijas, utt.

8.2.8L Ne retāk kā reizi gadā meža apsaimniekotājs apkopo un izvērtē darba drošības prasību pārkāpumus apsaimniekotajā teritorijā un, pamatojoties uz izvērtējumu, veic uzlabojumus.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa kārtība un rezultāti, darbinieku pienākumu sadalījums, izpildes dokumenti, intervijas, utt.

8.2.9L Ne retāk kā reizi gadā meža apsaimniekotājs apkopo un izvērtē informāciju par vides aizsardzības prasību pārkāpumiem apsaimniekotajā teritorijā un, pamatojoties uz izvērtējumu, veic uzlabojumus.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa kārtība un rezultāti, darbinieku pienākumu sadalījums, izpildes dokumenti, intervijas, utt.

8.2.10L Meža apsaimniekotājs ne retāk kā reizi gadā apkopo un aktualizē informāciju par meža apsaimniekošanas izmaksām un efektivitāti.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

8.2.11S Meža apsaimniekotājs reizi gadā dokumentē veiktos mežsaimnieciskos darbus.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēti mežsaimnieciskie darbi

FSC kritērijs 8.3

Meža apsaimniekotājam jābūt attiecīgiem dokumentiem, kas ļautu monitoringa un sertifikācijas organizācijām noteikt katra meža produkta izcelsmi. Šī procedūra pazīstama ar nosaukumu "Piegādes ķēde".

8.3.1 Meža apsaimniekotājam ir jābūt ieviestai sistēmai, kas nodrošina iegūto meža produktu (koksnes un nekoksnes) izcelsmes identifikāciju no ieguves vietas līdz realizācijas vietai.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

8.3.2 Identifikācijas sistēma nodrošina to, ka produktu ir iespējams sasaistīt ar dokumentiem, kuros ir norādīta sekojoša informācija:

- produkta veids;
- apjoms;
- produkta izcelsmes vieta;
- iegūšanas/ražošanas laika periods.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

8.3.3 Meža apsaimniekotājs uzglabā visus produkcijas realizācijas dokumentus, kuros norāda vismaz:

- pircēju un tā adresi;
- realizācijas/pārdošanas datumu;
- produkta veidu; un
- apjomu.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

8.3.4 Meža apsaimniekotājs nodrošina, ka pārdotās produkcijas sertifikācijas statuss un sertifikāta numurs ir skaidri norādīts rēķinos un nepieciešamajos pavaddokumentos.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

8.3.5L Meža produktu izcelsmes identifikācijas procedūra ir dokumentēta.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

8.3.6 Visa dokumentācija par darījumiem, kur izmantots FSC sertifikāts, tiek saglabāta vismaz piecus gadus.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

FSC kritērijs 8.4

Monitoringa rezultāti ņemami vērā, realizējot un aktualizējot apsaimniekošanas plānu.

8.4.1 Meža apsaimniekošanas plānošanā tiek izmantoti monitoringa rezultāti vismaz par rādītājiem, kuri minēti FSC 8.2 kritērija indikatoros.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

8.4.2L Meža apsaimniekotājam jā saglabā datu apkopojums, kas iegūts izpildot FSC 8.2 kritērijā minētos indikatorus, tādā veidā, lai tos būtu iespējams analizēt arī vēlāk.

Pārbaudes līdzekļi: dati

FSC kritērijs 8.5

Saglabājot informācijas konfidencialitāti, meža apsaimniekotājam ir jā sagatavo publiski pieejams kopsavilkums par monitoringa rādītājiem, ieskaitot kritērijā 8.2. minētos.

8.5.1L Meža apsaimniekotājs, saglabājot informācijas konfidencialitāti, sagatavo publiski pieejamu kopsavilkumu par monitoringa rezultātiem, ieskaitot FSC 8.2 kritērija indikatoros minētos elementus.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

8.5.2L Meža apsaimniekotājs ir publicējis monitoringa rezultātu kopsavilkumu savā interneta mājas lapā vai, ja tādas nav, šis kopsavilkums tiek nosūtīts interešu grupām pēc mutiska vai rakstiska pieprasījuma.

Pārbaudes līdzekļi: meža apsaimniekotāja mājas lapa, interešu grupu intervijas, sarakstes dokumenti, monitoringa rezultātu kopsavilkums, utt.

8.5.2S Meža apsaimniekotājam ir jābūt gatavam iepazīstināt ieinteresētās puses, kas ir izrādījušas pamatotu interesi, ar monitoringa rezultātu apkopojumu, izņemot informāciju, kas ir komercnoslēpums.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēti ieinteresēto pušu pieprasījumi, dokumentētas atbildes

FSC 9. Princips: AUGSTVĒRTĪGO MEŽU SAGLABĀŠANA

Veicot saimnieciskās darbības augstvērtīgos mežos, saglabājamās vai vairojamās tiem raksturīgās īpašības. Pieņemot lēmumus rīcībai augstvērtīgos mežos, izmantojams "izsvērtās pieejas" princips.

FSC kritērijs 9.1

Lai noteiktu, vai konkrētajai meža teritorijai piemīt augstvērtīga meža īpašības, izdarāms plānotās saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei atbilstošs novērtējums.

9.1.1L Meža apsaimniekotājs ir izstrādājis kārtību AVM apzināšanai un informācijas aktualizēšanai, ņemot vērā Latvijas FSC standarta AVM definīciju (skat. Skaidrojumu 4. pielikumā).

Pārbaudes līdzekļi: kārtība, analīze, AVM saraksts, izdalījuma pamatojums, intervijas ar darbiniekiem, dokumentēta sarakste ar vietējo sabiedrību, utt.

9.1.1S Meža apsaimniekotājs savā apsaimniekotajā teritorijā veic AVM apzināšanu un novērtējumu, ņemot vērā Latvijas FSC standarta AVM definīciju (skat. Skaidrojumu 4. pielikumā).

Pārbaudes līdzekļi: AVM saraksts, vietējās sabiedrības pārstāvju aptauja, meža apsaimniekotāja aptauja, utt.

9.1.2 Meža apsaimniekotājs pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas pārliecinās vai konkrētā meža teritorija atbilst bioloģiskās daudzveidības AVM izdalīšanas pazīmēm.

Pārbaudes līdzekļi: AVM saraksts, izdalījuma pamatojums, dokumentēts konsultatīvais process, utt.

9.1.3L Meža apsaimniekotājs konsultāciju gaitā ar vietējo sabiedrību identificē apsaimniekojamā teritorijā esošo kultūras un vēstures pieminekļus un objektus vai arī citas vietējai sabiedrībai nozīmīgas vietas.

Pārbaudes līdzekļi: AVM saraksts, izdalījuma pamatojums, dokumentēts konsultatīvais process, utt.

9.1.4L AVM teritoriju identificēšana tiek dokumentēta.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, intervijas

FSC kritērijs 9.2

Sertifikācijas procesa konsultāciju posmā īpaša uzmanība pievēršama apzinātajām apsaimniekojamo mežu augstvērtīgajām īpašībām un to saglabāšanas iespējām.

9.2.1L Meža apsaimniekotājs ir publiskojis informāciju par AVM un šo mežu apsaimniekošanu.

Pārbaudes līdzekļi: publiskota informācija par AVM un to apsaimniekošanu

9.2.2L Meža apsaimniekotājs nodrošina konsultāciju veikšanu ar vietējām pašvaldībām un interešu grupām par AVM apsaimniekošanu gan pēc savas iniciatīvas, gan pēc priekšlikumu saņemšanas.

Pārbaudes līdzekļi: intervijas ar interešu grupām, dokumentēta sarakste ar interešu grupām un sabiedrību, dokumentēti saņemtie AVM apsaimniekošanas priekšlikumi

9.2.2S Meža apsaimniekotājs konsultējas ar interešu grupām, tai skaitā ar vietējo sabiedrību un NVO, ja no tām saņemti priekšlikumi par AVM apsaimniekošanu.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēta sarakste ar interešu grupām, dokumentēti saņemtie AVM apsaimniekošanas priekšlikumi

9.2.3 Meža apsaimniekotājs nodrošina konsultatīvā procesa rezultātu iestrādi AP un AVM apsaimniekošanā.

Pārbaudes līdzekļi L: dokumentēti saņemtie AVM apsaimniekošanas priekšlikumi, AP aktualizācijas dokumenti, konsultāciju rezultāti, to analīze, utt.

Pārbaudes līdzekļi S: AP

FSC kritērijs 9.3

Apsaimniekošanas plānā, ievērojot "izsvērtās pieejas" principu, iekļaujami un praksē realizējami īpaši pasākumi, kas nodrošinātu mežu augstvērtīgumu raksturojošo īpašību saglabāšanu un/vai vairošanu. Pasākumu apraksts iekļaujams publiski pieejamā apsaimniekošanas plāna kopsavilkumā.

9.3.1 Meža apsaimniekotājs AP ir iekļāvis informāciju par AVM, tai skaitā:

9.3.1.1 informāciju par AVM izveidošanas pamatojumu;

9.3.1.2 informāciju par AVM apsaimniekošanas pasākumiem;

9.3.1.3 AVM ir iezīmēti kartēs.

Pārbaudes līdzekļi: AP

9.3.2 AVM apsaimniekošanas darbības nepasliktina identificētās AVM īpašības.

Pārbaudes līdzekļi L: AP, novērojumu rezultātu analīze, darbu plānošanas dokumenti, utt.

Pārbaudes līdzekļi S: AP, pārbaude dabā, intervijas

9.3.3 Meža apsaimniekotājs nodrošina noteikto AVM apsaimniekošanas pasākumu izpildi.

Pārbaudes līdzekļi L: AP, intervijas ar darbiniekiem, darbu pienākumu sadalījums, pārbaude dabā, utt.

Pārbaudes līdzekļi S: AP, pārbaude dabā, intervijas

9.3.4 Meža apsaimniekotājs nodrošina, ka AVM apsaimniekošanas principi ir aprakstīti AP publiski pieejamā kopsavilkumā.

Pārbaudes līdzekļi: AP publiskais kopsavilkums, utt.

FSC kritērijs 9.4

Augstvērtīgo mežu īpašību saglabāšanai vai vairošanai izmantoto metožu efektivitātes izvērtēšanai, veicams ikgadējs monitoringa.

9.4.1L Meža apsaimniekotājam ir AVM monitoringa metodika, tai skaitā rezultātu apkopošanai un uzglabāšanai.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa metodika, darbinieku apmācību pieraksti, darbinieku aptaujas, utt.

9.4.1S Meža apsaimniekotājam ir vadlīnijas AVM monitoringa īstenošanai.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa nosacījumi, intervija ar meža apsaimniekotāju

9.4.2 Meža apsaimniekotājs veic AVM monitoringu atbilstoši identificētajām AVM pazīmēm:

9.4.2.1L ikgadēji, turpmāko 2 gadu laikā pēc saimnieciskās darbības veikšanas;

9.4.2.1S ikgadēji, turpmāko 2 gadu laikā pēc saimnieciskās darbības veikšanas, kurai varētu būt būtiska ietekme uz AVM;

9.4.2.2 reizi 5 gados, ja nav veikta saimnieciskā darbība

Pārbaudes līdzekļi: pārbaude dabā, intervija ar meža apsaimniekotāju, dokumentēti monitoringa rezultāti

9.4.3 Meža apsaimniekotājs dokumentē monitoringa rezultātus.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultāti, intervijas, utt.

9.4.4 Meža apsaimniekotājs, pamatojoties uz iegūtajiem rezultātiem, novērtē AVM raksturojošo īpašību izmaiņas.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultāti, intervija ar apsaimniekotāju

9.4.5L Pārskatot AP, tiek ņemti vērā AVM monitoringa rezultāti.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultātu analīze, AP, darbinieku pienākumu sadalījums, intervijas, utt.

9.4.6L Meža apsaimniekotājs AVM apsaimniekošanas monitoringa rezultātus iekļauj AP publiskajā kopsavilkumā.

Pārbaudes līdzekļi: AP publiskais kopsavilkums, darbinieku pienākumu sadalījums, intervijas, utt.

FSC 10. Princips: PLANTĀCIJAS

Plantāciju ierīkošana plānojama un apsaimniekošana veicama saskaņā ar iepriekš aprakstītajiem principiem un kritērijiem, kā arī ievērojot 10. principu un tā kritērijus. Ja plantācijas nodrošina sociālu un ekonomisku labumu, un veicina sabiedrības vajadzību apmierināšanu pēc meža produktiem, tās ir vērā ņemams papildinājums dabisko mežu apsaimniekošanai, samazinot dabisko mežu izmantošanas slodzi un stimulējot šo mežu atjaunošanos un aizsardzību.

FSC kritērijs 10.1

Plantāciju apsaimniekošanas mērķiem, ieskaitot dabiskā meža atjaunošanās un aizsardzības veicināšanu, jābūt precīzi noformulētiem apsaimniekošanas plānā un strikti realizētiem šī plāna izpildes gaitā.

10.1.1 Meža apsaimniekotājs AP ietver plantāciju izveidošanas un apsaimniekošanas mērķus.

Pārbaudes līdzekļi: AP, plānošanas dokumenti

10.1.2 AP plantāciju izveidošanas apsaimniekošanas mērķi ietver dabisku meža attīstību un aizsardzības veicināšanas pasākumus atbilstoši indikatoriem 10.2.4, 10.2.5, 10.2.6, 10.3.1 un 10.5.1.

Pārbaudes līdzekļi: AP

10.1.3L Meža apsaimniekotājs īsteno plantāciju izveidošanas un apsaimniekošanas mērķos noteiktos principus un darbības.

Pārbaudes līdzekļi: AP, plānošanas dokumenti, pārbaudes dabā

FSC kritērijs 10.2

Plantāciju plānojumam un izvietojumam jāveicina dabiskā meža saglabāšana, aizsargāšana un atjaunošana, nepalielinot dabiskos mežos saimnieciskās darbības radīto slodzi. Plānojot darbību intensitātei atbilstošu plantāciju izvietojumu, ir jāņem vērā sugu izplatīšanās koridori, robežjoslas gar ūdeņiem, kā arī dažāda vecuma un aprites cikla audžu savstarpējais izvietojums. Plantāciju mērogam un izvietojumam jāiekļaujas dabiskajā mežaudžu ainavā.

10.2.1 Plantāciju ierīkošana tiek plānota:

10.2.1.1 saskaņā ar pašvaldību teritoriālo plānojumu;

10.2.1.2 izvērtējot īpaši aizsargājamo teritoriju aprobežojumus;

10.2.1.3 izvērtējot ūdensobjektu aizsargjoslas;

Pārbaudes līdzekļi: AP, plānošanas dokumenti

10.2.2 Plantācijas tiek veidotas tikai:

10.2.2.1 uz lauksaimniecības zemēm;

10.2.2.2 uz nemeža zemēm, kuras pirms tam izmantotas nelauksaimniecības vajadzībām (karjeri, izstrādāti purvi, izgāztuves);

10.2.2.3 gar infrastruktūras objektiem, t.sk. elektropārvades līnijām;

10.2.2.4 degradētajās teritorijās (piemēram, bijušās rūpniecības vai militāro objektu teritorijās).

Pārbaudes līdzekļi L: AP, plānošanas dokumenti, pārbaude dabā

Pārbaudes līdzekļi S: AP, pārbaude dabā

10.2.3 Pirms plantāciju ierīkošanas vienlaidus platībā, kas lielāka par 25 ha, ir veikts ietekmes uz bioloģisko daudzveidību, augsni, ūdeni, kultūras mantojumu novērtējums.

Pārbaudes līdzekļi: AP, ietekmes novērtējums, pārbaude dabā

10.2.4 Plantāciju izveidošanas un apsaimniekošanas plāns nodrošina sugu izplatības koridoru izveidi, ja plantāciju vienlaidus platība ir lielāka par 100 ha.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

10.2.5 Plantāciju izveidošanas un apsaimniekošanas plāns nodrošina ūdens resursu aizsardzību:

10.2.5.1 netiek veikta augsnes apstrāde tuvāk par 10 metriem no ūdenstilpes vai ūdensteces;

10.2.5.2 gadījumos, kad plantācijā tiek stādīti skuju koki, nodrošināt lapu koku piemistrojumu 30% apmērā, tuvāk par 25 metriem no ūdenstilpes vai ūdensteces, ja to pieļauj augšanas apstākļi.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

10.2.6 Vienlaidus plantācijās, kas lielākas par 100 ha, jāveicina dažādu vecuma audžu attīstība.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

10.2.7 Plantācijas lielumam un izkārtojumam, konfigurācijai ir jāaskan ar mežaudžu mozaīku dabiskajā ainavā. Skat arī 6.3 principu un indikatoru 10.3.2 tālāk standarta tekstā.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

FSC kritērijs 10.3

Ekonomiskās, ekoloģiskās un sociālās stabilitātes nodrošināšanai, priekšroka dodama plantāciju daudzveidībai - apsaimniekojamo vienību lielumam un izvietojumam ainavā, sugu skaitam un ģenētiskajam sastāvam, vecumu klasēm un to attiecībām.

10.3.1 Plantācijās, kuru vienlaidus platība pārsniedz 10 ha, vismaz **10%** teritorijā jābūt dabiskai veģetācijai vai citām koku sugām, kas nav valdošā suga.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

10.3.2 Plantāciju izveidošanas un apsaimniekošanas plāns, plantācijām, kuras lielākas par 25 ha un izveidotas vietās, kas nozīmīgas no sociālā aspekta, ietver apsvērumus par ainavas vizuālām īpašībām un plantāciju iekļaušanos dabiskajā ainavā.

Pārbaudes līdzekļi: dokumentēts ietekmes uz ainavas vizuālām īpašībām novērtējums, intervijas ar pašvaldības pārstāvjiem, zemākā līmeņa teritoriālais plāns

FSC kritērijs 10.4

Stādāmo sugu izvēle izdarāma, ņemot vērā piemērotību konkrētās vietas augšanas apstākļiem un atbilstību apsaimniekošanas mērķiem. Lai panāktu labāku bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veidojot plantācijas un atjaunojot degradētas ekosistēmas, priekšroka dodama vietējo sugu izmantošanai. Introducēto sugu lietošana, kas pieļaujama tikai gadījumos, kad sagaidāmi lielāki ieguvumi, nekā lietojot vietējās sugas, ir pakļaujama rūpīgam monitoringam, lai varētu konstatēt neparedzētas parādības, piemēram, audžu bojāeju, slimību vai kaitēkļu izplatīšanos un klātbūtni, kā arī un citas nevēlamas ekoloģiskas blakusparādības.

10.4.1 Ekstotisko sugu lietošana ir pamatota un atbilst izvirzītajiem plantāciju saimnieciskajiem mērķiem.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

10.4.2 Izstrādāta un ieviesta ekstotisko koku sugu monitoringa sistēma šo sugu izplatības un ietekmes uz meža ekosistēmu novērtēšanai, ja tādas tiek audzētas.

Pārbaudes līdzekļi: ekstotisko sugu monitoringa sistēma, intervijas

10.4.3 Ja sakaņā ar apsaimniekošanas plānā izvirzītajiem mērķiem plantācijā tiek kultivētas vietējās sugas kopā ar ekstotiskām sugām, pirmajām ir dodama priekšroka.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaude dabā

FSC kritērijs 10.5

Daļa no apsaimniekojamā meža teritorijas atbilstoši reģionālajiem standartiem un plantācijas mērogam, apsaimniekojama ar mērķi - atjaunot tajā dabisko mežu.

10.5.1 AP vienlaidus plantācijām, kuras ir lielākas par 100 ha, vismaz 5% no platības atstājami dabiskai attīstībai.

Pārbaudes līdzekļi: AP, pārbaudes dabā

FSC kritērijs 10.6

Veicami pasākumi, lai saglabātu vai uzlabotu augsnes struktūru, auglību un bioloģisko aktivitāti. Mežizstrādes tehnoloģijas un to lietošanas intensitāte, ceļu būve un taku ierīkošana un uzturēšana, kā arī stādīšanai izvēlētās sugas nedrīkst ilgtermiņā bojāt augsni vai kaitēt ūdens kvalitātei, kvantitātei, vai radīt citas būtiskas izmaiņas dabiskajās ūdenstecēs. Skatīt 6.5.1L indikatoru.

10.6.1 Meža apsaimniekotājs ievēro aizsargjoslas gar ūdeņiem (izņemot meliorācijas sistēmas un to elementus), lai nodrošinātu meža lomu ūdens resursu aizsardzībā.

Pārbaudes līdzekļi: pārbaudes dabā

FSC kritērijs 10.7

Veicami pasākumi, lai novērstu un iespējami samazinātu kaitēkļu savairošanos, slimību izplatīšanos, ugunsgrēku izcelšanos, kā arī invazīvu sugu klātbūtni. AP būtiska sastāvdaļa ir kompleksa kaitēkļu apkarošana, īpašu uzmanību pievēršot profilaksei un bioloģiskām metodēm, minimizējot kaitīgo ķīmikāliju un mākslīgā mēslojuma izmantošanu. Apsaimniekojot plantācijas, kā arī kokaudzētavas, iespējami mazāk lietojamas ķīmikālijas un mākslīgais mēslojums. Ķīmisko preparātu izmantošana apskatīta arī FSC kritērijos 6.6 un 6.7. Skatīt FSC kritēriju 6.6, 6.7 un 6.8 indikatorus.

10.7.1L Meža apsaimniekotājs, ja nepieciešams, sagatavo meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu plānu.

Pārbaudes līdzekļi: plāns

10.7.2L Meža apsaimniekotājs, ja nepieciešams, izstrādā pasākumu plānus, lai ierobežotu meža kaitēkļu, slimību, kā arī invazīvo sugu izplatīšanos.

Pārbaudes līdzekļi: plāns

10.7.3 Plantācijas konfigurācijai jābūt veidotai tā, lai pēc iespējas samazinātu ugunsgrēka iespējamību, kā arī nodrošinātu piekļuvi ugunsdzēsības vajadzībām.

Pārbaudes līdzekļi: AP

FSC kritērijs 10.8

Atbilstoši apsaimniekošanas darbu mērogam un dažādībai, papildus principu 8., 6. un 4., prasībām plantāciju monitoringā regulāri novērtējama to potenciālā ekoloģiskā un sociālā ietekme uz piegulošajām mežaudzēm un nemeža platībām (piem., dabiskā atjaunošanās, ūdens resursi un augsnes auglība, vietējās sabiedrības labklājība). Lielā daudzumā nav stādāma neviena suga, kuras vietējie izmēģinājumi un/vai pieredze nav apliecinājusi, ka tā ekoloģiski labi adaptējas attiecīgos augšanas apstākļos, nav agresīva un nopietni nekaitē citām ekosistēmām. Izraugoties zemi plantāciju ierīkošanai, sevišķa uzmanība veltāma sociāliem jautājumiem - vietējo īpašuma tiesību, lietošanas tiesību vai brīvas pieejamības ievērošanai.

10.8.1 Meža apsaimniekotājs ne retāk kā reizi 5 gados veic monitoringu, lai novērtētu eksotisko sugu plantāciju ietekmi uz piegulošajām teritorijām (invazīva izplatīšanās apkārtējā mežā, kaitēkļu un slimību izplatīšanās). Skatīt FSC 4., 6. un 8. principu indikatorus.

Pārbaudes līdzekļi: monitoringa rezultāti

10.8.2 Pirms plantāciju ierīkošanas lauku apvidos ap citai personai piederošu namīpašumu, kuram nav piegulošas zemes, tiek izvērtētas trešo personu intereses.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti, pārbaudes dabā

FSC kritērijs 10.9

Plantācijas, kas uz dabisko mežu zemēm ierīkotas pēc 1994. g. novembra, parasti neatbilst sertifikācijas kritērijiem. Sertifikācija ir pieļaujama gadījumos, ja sertifikācijas organizācijai ir pamatoti pierādīts, ka apsaimniekotājs/īpašnieks nav tieši vai netieši atbildīgs par šādu transformēšanu.

10.9.1 Meža apsaimniekotājs neierīko plantācijas meža zemēs.

Pārbaudes līdzekļi: AP

10.9.2 Plantācijas, kas uz mežu zemēm ierīkotas pēc 1994. g. novembra, neatbilst sertifikācijas kritērijiem.

Pārbaudes līdzekļi: dokumenti

Pielikums 1: FSC terminu skaidrojums

(Īpaši aizsargājamas sugas) atradne: Noteiktu specifisku abiotisku un biotisku faktoru nosacīta vieta, kurā suga konstatēta.

Ainava: Ģeogrāfiska mijiedarbībā esošu ekosistēmu mozaīka, kas veidojusies noteiktā teritorijā biotisku, abiotisku un antropogēnu faktoru darbības rezultātā. [FSC-STD-01-001]

Aizsargājamās teritorijas: Aizsargājamās teritorijas ir šādas:

- Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas;
- mikroliegumi;
- Īpaši aizsargājami meža iecirkņi.

Apdraudēta suga: Jebkura suga, kurai draud izmiršana visā tās izplatības areālā vai tā ievērojamā daļā. [FSC-STD-01-001]

Aprites cikls: Laika periods no mežaudzes atjaunošanas vai ieaudzēšanas līdz tās nociršanai galvenajā cirtē.

Apsaimniekošanas plāns: Dokuments, kurā noteiktas konkrētā meža īpašuma vai tiesiskā valdījuma apsaimniekošanas darbības.

Atbilstības novērtēšanas institūcija (ANI) (citur tekstā arī sertifikācijas organizācijas): Institūcija, kas veic atbilstības novērtēšanas pakalpojumus un tie var būt iemesls akreditācijai. [FSC-STD-01-005 V1-0]

Augstvērtīgie meži (AVM): Augstvērtīgie meži ir meži, kas atbilst vismaz vienai no uzskaitītajām īpašībām:

HCV1: Bioloģiski vērtīgu mežaudžu koncentrācijas vietas - 100 ha un lielākas vienlaidus teritorijas (arī lielu masīvu iekšienē), kur vismaz 50% no platības veido:

- apdraudētu un īpaši aizsargājamu sugu dzīvotnes;
- īpaši aizsargājami biotopi;
- DMB;
- mežaudzes, kurās lielu dimensiju ($D > 40\text{cm}$) mirusī koksne dažādās sadalīšanās pakāpēs ir vairāk kā 40 m³/ha;
- mežaudzes, kuras 20 vai vairāk gadus dabiski attīstījušās pēc liela mēroga dabiskā traucējuma, ar neizvāktiem bojā gājušiem un uguns izrētotiem kokiem.

Šajās bioloģiski vērtīgu mežaudžu koncentrācijas vietās ir jāizvērtē mežaudzes, kurās valdošās sugas vecums pārsniedzis: priedei - 140 gadus; eglei - 120 gadus; bērzam - 100 gadus, osim - 100 gadus; melnalksnim - 80 gadus; apsei - 70 gadus. Jāizvērtē šo audžu atbilstība bioloģiski vērtīgu mežaudžu izdalīšanas kritērijiem.

HCV2: Par 1000 ha lielākas meža teritorijas, kur 2 vai vairāk dabisko ūdensteču kopējais garums ir lielāks par 1 km uz 100 ha meža zemes. **HCV3:** Primary forests in meanders of rivers.

HCV3: Primārie meži upju meandros.

HCV4: Meža teritorijas, kas nozīmīgas vides pamatfunkciju nodrošināšanai (piemēram, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā; upju un ezeru aizsargjoslās; aizsargjoslās ap purviem).

HCV5, HCV6: Meža teritorijas, kuras konsultāciju rezultātā ar vietējo pašvaldību ir atzītas par vietējai sabiedrībai nozīmīgām un tās iekļautas plānošanas dokumentos.

Augu aizsardzības līdzeklis: Jebkura viela vai preparāts, kura sagatavota vai izmantota augu, koksnes vai citu augu izcelsmes produktu aizsardzībai pret kaitēkļiem. (Šī definīcija ietver insekticīdus, rodenticīdus, akaricīdus, moluskcīdus, larvicīdus, fungicīdus un herbicīdus.)

Latvijas FSC standarta izpratnē par augu aizsardzības līdzekļiem tiek uzskatītas darbīgās vielas vai preparāti, kas sagatavoti piegādei lietotājam gatavā veidā un satur vienu vai vairākas darbīgās vielas. Tie paredzēti augu vai augu produktu aizsardzībai pret augiem kaitīgiem organismiem vai šo organismu iedarbības novēršanai, augu dzīvības procesu ietekmēšanai, augu produktu saglabāšanai, nevēlamo augu vai augu daļu iznīcināšanai un augu nevēlamas augšanas novēršanai.

Bioloģiskie augu aizsardzības līdzekļi: Dzīvos organismus saturošie augu aizsardzības līdzekļi, t.sk. mikrobioloģiskie augu aizsardzības līdzekļi, kurus izmanto, lai izskaustu vai regulētu citu dzīvo organismu populācijas. Latvijas FSC standarta izpratnē par bioloģiskiem augu aizsardzības līdzekļiem tiek uzskatīti:

- bioloģiskas izcelsmes augu aizsardzības līdzekļi, kuru darbīgā viela iegūta no dabā sastopamām vielām, kas nav pārveidotas ķīmiskās rūpniecības procesā;
- dzīvus organismus saturošie augu aizsardzības līdzekļi, kas satur dzīvus organismus.

Bioloģiskās daudzveidības vērtības: bioloģiskās daudzveidības un tās komponentu raksturīgās, ekoloģiskās, ģenētiskās, sociālās, ekonomiskās, zinātniskās, izglītojošās, kultūras, rekreācijas un estētiskās vērtības. (skat. Bioloģiskās daudzveidības konvenciju, 1992. g.)

Biotops: Dabiskas vai daļēji dabiskas izcelsmes sauszemes vai ūdens teritorija, ko raksturo noteiktas ģeogrāfiskas, abiotiskas un biotiskas pazīmes.

Bīstamie meža apsaimniekošanas darbi: Meža apsaimniekošanas darbi, ko veic ar meža mašīnām, motorinstrumentiem, vai asiem darbarīkiem.

Ceļa būve: Būvprojektā paredzēto būvdarbu veikšana jauna ceļa vai tā posmu izbūvei.

Citi meža resursi / Nekoksnes meža produkti: Meža produkti (izņemot koksni un zemes dziļu resursus), kam ir vērtība no vides, sociālā un ekonomiskā aspekta.

Citi meža veidi: Meža platības, kuras neatbilst plantāciju vai dabisko mežu kritērijiem, un to veidi ir definēti precīzāk FSC apstiprinātajos nacionālajos vai reģionālajos meža uzraudzības standartos. [FSC-STD-01-001]

Dabiska regulēta ūdenstece: Meliorācijas vajadzībām pielāgota dabiska ūdenstece (upe vai strauts), kas kalpo kā maģistrālais novadgrāvis, uztverot ūdens pieteci no vienas vai vairākām nosusināšanas sistēmām un novadot to līdz ūdensnotekai, ūdenstilpei vai jūrai.

Dabiskie cikli: Barības un minerālvielu aprīte, kas meža vidē veidojas mijiedarbojoties augsnei, ūdenim, augiem un dzīvniekiem, un ietekmē vietas ekoloģisko produktivitāti.

Dabiskie meža biotopi (DMB): Mežaudzes, kurās atrodamas indikatorsugas un/vai speciālās biotopu sugas, kā arī ar tām saistītie struktūras elementi, kas izzūd koksnes ražas iegūšanai apsaimniekojamajos mežos.

Dabiskie traucējumi: Ugunsgrēki, vējgāzes, vējlauzes, plūdi, snieglauzes u.c.

Dabisks mežs: Meža platības, kurām piemīt dabiskai meža ekosistēmai raksturīgā struktūra, procesi un īpatnības, tai skaitā, platības, kuras atstātas dabiskai attīstībai.

Darba devējs: Darba devējs ir fiziskā vai juridiskā persona vai arī tiesībspējīga personālsabiedrība, kas uz darba līguma pamata nodarbina vismaz vienu darbinieku.

Dokuments: Jebkura rakstveida informācija vai elektroniski radīti, uzglabāti, nosūtīti vai saņemti dati, kas nodrošina iespēju tos izmantot kādu darbību plānošanai, veikšanai, tiesību īstenošanai un aizsardzībai.

Ekosistēma: Ekosistēmu veido augu, dzīvnieku un mikroorganismu funkcionāli saistīta kopa un to nedzīvā vide, kura savstarpēji mijiedarbojas.

Ekstotiskās sugas: leviestas sugas, kas attiecīgajā apvidū nav vietējas vai endēmas. [FSC-STD-01-001]

FSC meža apsaimniekošanas standarts: Skatīt "FSC meža uzraudzības standarts"

FSC meža uzraudzības principi un kritēriji (P&C): 10 principi un saistītie kritēriji, kuri noteikti FSC dokumentā "FSC Principles and Criteria of Forest Stewardship" (tulk. - FSC Meža uzraudzības principi un kritēriji) (FSC-STD-01-001).

FSC meža uzraudzības standarts (FSC meža apsaimniekošanas standarts): FSC principi un kritēriji, papildināti ar indikatoriem, kas ir pielāgoti noteiktā reģionā (starptautiskā, valsts un/vai vietējā līmenī) raksturīgiem apstākļiem, lai tos ieviestu meža apsaimniekošanas vienības (MAV) līmenī. [FSC-STD-60-006 V1-2]

FSC sertifikācijas shēmu (sistēmu) izveidoja organizācija Forest Stewardship Council A.C., lai iespējotu neatkarīgu trešo pušu veiktu videi draudzīgu, sociāli taisnīgu un ekonomiski izdevīgu meža apsaimniekošanas sertifikāciju kā tirgus mehānismu, kas ļauj ražotājiem un patērētājiem identificēt un iegādāties koksnes un nekoksnes produktus no labi apsaimniekotiemi mežiem.

Galvenā cirte: Cirtes veids koksnes galvenās ražas ievākšanai, ko izdara vienā vai vairākos paņēmienos.

Ģenētiski modificēti organismi: Bioloģiski organismi, kuriem ir dažādos veidos izraisītas izmaiņas ģenētiskajā struktūrā. [FSC-STD-01-001]

Ieinteresētās puses: individuālas personas vai organizācijas, kurām ir leģitīmas intereses meža apsaimniekošanas vienībā (sk. "Meža apsaimniekošanas vienība") iegūto labumu vai ekosistēmas pakalpojumu izmantošanā. Ieinteresētās puses var būt fiziskas personas, organizācijas, vietējie iedzīvotāji, darbinieki, investori, klienti, patērētāji, vides aizsardzības un paterētāju interešu grupas, kā arī sabiedrība kopumā [adaptēts no Upton un Bass, 1995]

Ietekmes novērtējums: Dokuments, kas apraksta konkrētās vai plānotās saimnieciskās darbības iespējamo ietekmi un sniedz priekšlikumus nelabvēlīgās ietekmes samazināšanai vai novēršanai vai saimnieciskās darbības aizliegumam.

Indikators: Kvantitatīvs vai kvalitatīvs mainīgais, kuru var izmērīt vai aprakstīt, un kas apraksta veidus, kā novērtēt meža apsaimniekošanas atbilstību FSC kritērijiem. Indikatoros ir definētas atbildīgas meža apsaimniekošanas prasības, kuras ir galvenais pamats meža apsaimniekošanas novērtēšanai. [FSC-STD-20-002 V2-1]

Indikatorsuga: Ekoloģiski specializēta suga, kurai ir samērā augstas prasības pret dzīves vidi.

Introducētās (ekstotiskās) sugas: leviestas sugas, kas attiecīgajā apvidū nav vietējas vai endēmas. [FSC-STD-01-001]

Izsvērtā pieeja / piesardzības princips: Darbības, kas respektē AVM nodalīšanas mērķus. Jāpieņem, ka AVM ir neapmierinošā stāvoklī, ja nav pārliecinošu pierādījumu par pretējo. Jāņem vērā varbūtējie faktori, kas ietekmē vai var ietekmēt AVM, kamēr zinātniski nav pierādīts to nekaitīgums. Gadījumā, ja zinātniskais pamatojums ir nepietiekams, veicami pasākumi iespējamā kaitējuma kontrolēšanai. Apsaimniekošana uzskatāma par lietderīgu tikai tad, ja ir pamatota pārliecība, ka tā dos vēlamos rezultātus. Novērtējot kādas aizsargājamas vietas saglabāšanās spējas pret cilvēku apmeklējumu vai saimniecisku izmantošanu, nepieciešami konkrēti apliecinājumi, ka plānotās darbības tās pastāvēšanu neapdraudēs. Tas pats attiecināms uz jebkuriem citiem apsaimniekošanas pasākumiem, kas paredzēti iespējamā kaitējuma novēršanai vai samazināšanai. Ja reāls ir bioloģiskās daudzveidības samazināšanās risks,

zinātniskā pamatojuma nepietiekamības dēļ nav atliekama tādu pasākumu īstenošana, kas paredzēti šāda riska samazināšanai [Rio Deklarācija].

Īpaši aizsargājamās sugas: Sugas, kuras ietvertas 30.01.2001. MK noteikumu Nr.45 "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi" 1. pielikumā "Īpaši aizsargājamo dzīvnieku, ziedaugu, paparžaugu, sūnu, ķērpju un sēņu sugas, kurām izveidojami mikroliegumi" un 2. pielikuma 1. daļā "Putnu sugas, kurām izveidojami liegumi ligzdošanas vai riesta vietās".

Īpaši aizsargājami biotopi: Biotopi, kas iekļauti 5.12.2000. MK noteikumu "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" 1. punktā "Meži un krūmāji".

Jaunas meža apsaimniekošanas metodes: No esošās meža apsaimniekošanas prakses atšķirīgas metodes meža apsaimniekošanas plānošanā un praksē. Skatīt arī "Esošās meža apsaimniekošanas metodes"

Kopšanas cirte: Mežaudzes sastāva, paliekošās mežaudzes koku augšanas apstākļu un mežaudzes veselības stāvokļa uzlabošana.

Kritērijs: (Meža uzraudzības) Principa izpildes novērtēšanas līdzeklis. [FSC-STD-01-001]

Tradicionālās tiesības: Tiesības, kas veidojušās ilgā laika periodā vienmēr atkārtotošos ieradumu vai paradumu rezultātā, dēļ tā ieguvušas likuma spēku noteiktā ģeogrāfiskā vai sociālā vidē. [FSC-STD-01-001].

Lašveidīgo zivju ūdeņi: 2002. gada 12. marta MK noteikumi Nr. 118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" 2.1. pielikuma 1. tabulas "Prioritārie zivju ūdeņi" upes un ezeri, kuru ūdeņu tips ir L - lašveidīgo zivju ūdeņi". (Seko uzskaitījums pa sateces baseiniem.)

Laucis: Atklātas nemeža ekosistēmas ar raksturīgu vaskulāro augu veģētāciju, kas izveidojušās mežā dabisku vai antropogēnu faktoru ietekmē. Te pieskaitāmas arī mitrzemes - pārplūstoši klajumi, kas 10 gadu periodā pārplūst 4 - 5 reizes. Pie šīm ekosistēmām nav pieskaitāmas medījamo dzīvnieku piebarošanas laucis.

Lietošanas tiesības: Latvijas FSC standarta izpratnē tās ir tiesības iegūt labumu no sev nepiederības lietas, to lietojot vai iegūstot no tās augļus.

Ļoti ierobežotā apjomā: (zemes lietojuma veida maiņas) ietekmētā teritorija nedrīkst pārsniegt 0,5% no apsaimniekojamās teritorijas platības jebkura viena gada laikā, 2,5% - piecu gadu periodā, bet kopumā nedrīkst pārsniegt 5% no apsaimniekojamās teritorijas platības.

Mazi vai nelielā intensitātē apsaimniekoti meži (SLIMF - small or low intensity managed forest): Meža apsaimniekošanas vienība (sk. "Meža apsaimniekošanas vienība"), kuras raksturlielumi atbilst FSC prasībām, kas attiecas uz apsaimniekojamās teritorijas lielumu un/vai koksnes ieguves - mezsaimniecisko darbu intensitāti šajā teritorijā. Sertifikācijas institūcijas SLIMF meža apsaimniekošanas vienībām piemēro vienkāršākas procedūras meža apsaimniekošanas atbilstības izvērtēšanā. Mazu vai nelielā intensitātē apsaimniekotu mežu kritēriji definēti FSC-STD-01-003 SLIMF Eligibility Criteria.

Metode: Sistematizēts paņēmieni kopums, kas nepieciešams, lai izpildītu zināmu uzdevumu vai sasniegtu konkrētu mērķi.

Mežs: Ekosistēma visās tās attīstības stadijās, kur galvenais organiskās masas ražotājs ir koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz 5 metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainaga projekcija ir vismaz 20% no mežaudzes aizņemtās platības; Par mežu neuzskata:

- atsevišķi no mežiem esošās platības, kuras apaugušas ar kokiem un kuru lielums nepārsniedz 0,1 ha;
- mākslīgas vai dabiskas izcelsmes koku rindas, kuru platums ir mazāks par 20 m;
- augļu dārzus, parkus, kapsētas un meža koku sēklu ieguves plantācijas.

Meža augšanas apstākļu tipi (Latvijas mežu klasifikācija):

- Sausieņi (sausas minerālaugsnes):
  - Sils (Sl) - *Cladinoso-callunosa*
  - Mētrājs (Mr) - *Vacciniosa*
  - Lāns (Ln) - *Myrtillosa*
  - Damaksnis (Dm) - *Hylocomiosa*
  - Vēris (Vr) - *Oxalidosa*
  - Gārša (Gr) - *Aegopodiosa*
- Slapjaini (slapjas minerālaugsnes):
  - Grīnis (Gs) - *Callunoso-sphagnosa*
  - Slapjais mētrājs (Mrs) - *Vaccinioso-sphagnosa*
  - Slapjais damaksnis (Dms) - *Myrtilloso-sphagnosa*
  - Slapjais vēris (Vrs) - *Myrtilloso-polytrichosa*
  - Slapjā gārša (Grs) - *Dryopteriosa*
- Purvaini (slapjas kūdras augsnes):
  - Purvājs (Pv) - *Sphagnosa*
  - Niedrājs (Nd) - *Caricoso-phragmitosa*
  - Dumbrājs (Db) - *Dryopteriosocaricosa*
  - Liekņa (Lk) - *Filipendulosa*
- Āreņi (nosusinātas minerālaugsnes):
  - Viršu ārenis (Av) - *Callunosa mel.*
  - Mētru ārenis (Am) - *Vacciniosa mel.*
  - Šaurlapu ārenis (As) - *Myrtillosa mel.*
  - Platlapju ārenis (Ap) - *Mercurialiosa mel.*
- Kūdreni (nosusinātas kūdras augsnes):
  - Viršu kūdrenis (Kv) - *Callunosa turf. mel.*
  - Mētrāju kūdrenis (Km) - *Vacciniosa turf. mel.*
  - Šaurlapu kūdrenis (Ks) - *Myrtillosa turf. mel.*
  - Platlapju kūdrenis (Kp) - *Oxalidosa turf. mel.*

Meža apsaimniekošana: Meža zemju pārvaldīšana un izmantošana ar mērķi nodrošināt ekonomisko, sociālo un ekoloģisko vērtību ieguvu.

Meža apsaimniekošanas vienība (MAV) / apsaimniekojamā teritorija: Skaidri definēta mežu platība ar noteiktām robežām, kuru apsaimnieko viena pārvaldes institūcija (meža apsaimniekotājs) atbilstoši vairāku gadu apsaimniekošanas plānā izteiktajam skaidru mērķu kopumam.[FSC-STD-20-011 V1-1]

Meža apsaimniekotājs: Latvijas FSC standarta izpratnē meža apsaimniekotājs ir fiziska vai juridiska persona, kura likumīgā noteiktā kārtībā veic vai organizē meža zemju pārvaldīšanu un izmantošanu.

Meža ilgtspējīga apsaimniekošana: Mežu un meža zemju pārvaldīšana un izmantošana tādā veidā un intensitātē, kas saglabā to bioloģisko daudzveidību, produktivitāti, atjaunošanās spēju, dzīvotspēju un to potenciālu tagad un nākotnē, spēju pildīt nozīmīgas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas vietējā, nacionālā un globālā mērogā, kā arī neizraisa draudus citām ekosistēmām.

Meža inventarizācija: Informācijas iegūšana par mežu un tās dokumentēšana.

Meža īpašums: Objekts, uz kuru nostiprinātas īpašuma tiesības un ko veido meža zeme, kā arī meža un nemeža ekosistēmas un infrastruktūras objekti uz tās.

Meža īpašums: Objekts, uz kuru nostiprinātas īpašuma tiesības un ko veido meža zeme, kā arī meža un nemeža ekosistēmas un infrastruktūras objekti uz tās.

Meža produkti: Meža koksnes un citas meža vērtības - pēc to ieguves, dažādu darījumu objekti.

Meža resursi: Meža koksnes un citas vērtības dabā pirms to ieguves.

Meža zeme: Zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā esošie un tam piegulošie pārplūstošie klajumi, purvi un lauces.

Mežaudze: Mežs ar viendabīgiem meža augšanas apstākļiem, koku sugu, sastāvu un vecumu. Latvijas FSC standarta izpratnē mežaudzes robežas atbilst meža nogabala robežām.

Mežizstrāde: Koku ciršana un koksnes produktu (apaļkoku, ciršanas atlieku) pievešana līdz krautuvei.

Mežizstrāde: Koku ciršana un koksnes produktu (apaļkoku, ciršanas atlieku) pievešana līdz krautuvei.

Mežkopība: zinātne par meža audzēšanu, meža veselību un kvalitātes kontroli, kuras mērķis ir sasniegt meža īpašnieka izvirzītos mežsaimnieciskos mērķus. Tas var gan ietvert, gan neietvert koksnes iegūšanu.

Mežsaimnieciskie darbi: Darbības, kuru mērķis ir ražot meža produktus, galvenokārt koksni, un mežizstrāde.

Monitorings: Pastāvīgu novērojumu sistēma, kuras mērķis - novērtēt kāda konkrēta procesa vai darbības ietekmi.

Nelegāla apmešanās: Apmešanās, kas saistīta ar nelegālu būvniecību.

Palienes: Teritorijas gar ūdenstecēm un ūdenstilpnēm, kas veido ielejas periodiski applūstošo daļu, un kur sastopama palienei raksturīgā veģetācija.

Pamatiedzīvotāji: To cilvēku pēcnācēji, kas pilnīgi vai daļēji apdzīvojuši konkrētas valsts teritoriju laikā, kad atšķirīgas kultūras vai etniskas izcelsmes no citām pasaules vietām iekaroja un pakļāva viņus; apmetoties tur uz dzīvi vai citā veidā, panāca, ka pamatiedzīvotāji vairs nepārvalda savu teritoriju vai atrodas koloniālā situācijā. Šodien dzīvo vairāk saskaņā ar savām īpašām sociālām, ekonomiskām un kultūras ieražām vai tradīcijām, nekā valsts pārvaldījumā, kuras daļā pašreiz atrodas. Valsts un tās institūcijas pārstāv dominējošās iedzīvotāju daļas nacionālās, sociālās un kultūras intereses. [FSC-STD-01-001] Latvijas FSC standarta izstrādes darba grupa ir konstatējusi, ka Latvijas teritorijā neeksistē pamatiedzīvotāji šīs definīcijas izpratnē.

Pamežs: Koku un krūmu kopums, kas attiecīgos augšanas apstākļos nespēj sasniegt galvenās audzes augstumu.

Pārbaudes līdzekļi: Potenciāls informācijas avots, kas ļauj auditoram novērtēt atbilstību indikatora prasībām. [FSC-STD-20-002 V2-1]

Pieaugušas audzes: Priežu audzes, kas vecākas par 101 gadu; egļu, ošu audzes - vecākas par 81 gadu; bērzu, melnalkšņu audzes - vecākas par 71 gadu; apšu un baltalkšņu audzes - vecākas par 41 gadu.

Piegādes ķēde: meža produktu izplatīšanas ceļš no to izcelsmes vietas līdz patērētājam

Ķīmiskās vielas: minerālmēsli, insekticīdi, fungicīdi un hormoni, kurus izmanto mežsaimniecībā.

Plantācijas: Meža platības, kurām dēļ cilvēku darbības - stādīšanas, sēšanas vai intensīvas mežkopības - iztrūkst lielākā daļa vietējo ekosistēmu galveno raksturlielumu un pamatelementu, kādi noteikti FSC apstiprinātos

nacionālos vai reģionālos meža uzraudzības standartos.[FSC-STD-01-001] Latvijas FSC standarta izpratnē par plantācijām tiek uzskatītas: nemeža zemēs sējot, stādot vai dabiskās atjaunošanas paņēmieniem izveidotas kokaudzes, kuru aizņemtās teritorijas saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem reģistrētas kā plantāciju meži. Par plantācijām netiek uztvertas plantācijas sēklu ieguvei.

Plānošanas vienība: Teritorija meža apsaimniekošanas darbu (ciršanas, meža atjaunošanas un kopšanas u.c.) plānošanai.

Principi un kritēriji (P&K): Skat. "FSC principi un kritēriji"

Princips: Pamatnoteikums vai pamatelements; FSC gadījumā, par meža uzraudzību. [FSC-STD-01-001]

Purvs: Zemes nogabals, kam raksturīgs pastāvīgs vai ilgstošs mitrums, specifiska augu valsts un kūdras uzkrāšanās.

Sertifikācijas organizācija: Skatīt "Atbilstības novērtēšanas institūcija (ANI)"

Sertifikāts: Dokuments, kas izsniegts saskaņā ar sertifikācijas sistēmas noteikumiem, ar pietiekamu pārliecību apliecina, ka produkts, process vai pakalpojums ir pienācīgi identificēts un atbilst noteikta standarta vai cita normatīvā dokumenta prasībām.[ISO/IEC Guide 2:1991 paragraph 14.8 and ISO/CASCO 193 paragraph 4.5]. [FSC-STD-20-011 V1-1]

Sociālās ietekmes novērtējums: Saimnieciskās darbības ietekmes vērtējums uz dažādām interešu grupām sociālā jomā (vajadzība pēc darba vietām, cilvēku veselību, vajadzībām pēc meža resursiem u.c.) un sniedz priekšlikumus nelabvēlīgās ietekmes samazināšanai vai novēršanai.

Sugu izplatības koridors: Ekosistēmas vai biotopu josla, kas savieno sugu populācijas.

Sukcesija: Pakāpeniskas izmaiņas sugu sastāvā un meža ekosistēmas struktūrā, ko laika gaitā izraisa dabiski procesi.

Ūdeņi: Standarts par tādiem atzīst jūru, upes, ezerus un strautus.

Valdījumā esoša teritorija: Valdījumā esošās teritorijas Latvijas FSC standarta izpratnē ir visas teritorijas, kurā meža apsaimniekotājs piedalās ar meža apsaimniekošanu un koksnes pārdošanu saistītu lēmuma pieņemšanā.

Vietai piemērotas izcelsmes sertificēts meža reproduktīvais materiāls: Piemērotas izcelsmes sertificēts meža reproduktīvais materiāls ir tāds, kas atbilst MK 19.11.2003. noteikumiem Nr. 648 "Noteikumi par meža reproduktīvo materiālu".

Vietējā ekonomika: Latvijas FSC standarta izstrādes darba grupa ir konstatējusi, ka viss, kas attiecās uz vietējo ekonomiku, attiecināms uz to nacionālā līmenī, jo Latvijas teritorijā nevar izdalīt vietējo ekonomiku sīkākā jeb reģionālā līmenī.

Vietējā pārstrāde: Latvijas FSC standarta izstrādes darba grupa ir konstatējusi, ka viss, kas attiecās uz vietējo pārstrādi, attiecināms uz to nacionālā līmenī, jo Latvijas teritorijā nevar izdalīt vietējo pārstrādi sīkākā jeb reģionālā līmenī.

Vietējā sabiedrība (iedzīvotāji): Personas, kuras dzīvo vai kurām ir nekustamais īpašums attiecīgās pašvaldības teritorijā vai tuvējā apkārtnē.

Vietējās koku sugas: Sugas, kuru sastopamība attiecīgā reģionā ir dabiska. Latvijā par vietējām koku sugām uzskatāmas:

- Parastā priede (*Pinus sylvestris L.*)

- Parastā egle (*Picea abies* (L.) Karsten)
- Kārpainais bērzs (*Betula pendula* Roth.)
- Pūkainais bērzs (*Betula pubescens* Ehrh.)
- Melnalksnis (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.)
- Baltalksnis (*Alnus incana* (L.) Moench)
- Parastā liepa (*Tilia cordata* Mill.)
- Parastā kļava (*Acer platanoides* L.)
- Parastais ozols (*Qercus robur* L.)
- Parastais osis (*Fraxinus excelsior* L.)
- Goba, vīksna (*Ulmus glabra* Huds., *Ulmus laevis* Pall.)
- Parastā apse (*Populus tremula* L.)
- Vītolu sugas (*Salix* sp.)

Tikai Latvijas rietumdaļā (Kurzemē): Skābardis (*Carpinus betulus* L.) Eiropas dižskābardis (*Fagus sylvatica* L.) Saldais ķīrsis (*Prunus avium* L.)

Zemes lietošanas veidi: Zemes platības raksturojums saskaņā ar tās dabiskajām īpašībām un zemes pašreizējo saimniecisko izmantošanu, kas atbilst zemes lietošanas veidu klasifikatoram.[14.09.2006. likums "Zemes ierīcības likums" ("LV", 157 (3525), 03.10.2006.) stājas spēkā 01.01.2007.]

Pielikums 2: Likumi un normatīvie akti, kas reglamentē mežsaimniecisko darbību Latvijas Republikas teritorijā

- 24.02.2000. likums "Meža likums" (Law On Forests)
- 05.02.1997. likums "Aizsargjoslu likums" (Protection Zone Law) 28.01.1937. likums "Civillikums" (The Civil Law)
- 14.10.1998. likums "Civilprocesa likums" (Civil Procedure Law)
- 15.03.2001. likums "Par piesārņojumu" (Law On Pollution)
- 29.03.1995. likums "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" (Law on the Land Ownership Right of the State and the Local Governments and their Securing in the Land Registry)
- 02.11.2006. likums "Vides aizsardzības likums" (Environmental Protection Law)
- 01.10.1997. likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu" (Law On State Social Insurance)
- 29.04.1999. likums "Darba devēju organizāciju un to apvienību likums" (Employers' Organisations and their Associations Law)
- 15.12.1992. likums "Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām" (Law On Public Organisations and Associations Thereof)
- 24.10.2002. likums "Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums" (Fire Safety and Fire-fighting Law)
- 02.05.1996. likums "Par zemes dziļēm" (Law On Subterranean Depths) 28.10.2010. likums "Atkritumu apsaimniekošanas likums" (Waste Management Law)
- 13.04.2000. likums "Komerclikums" (The Commercial Law)
- 17.06.1998. likums "Krimināllikums" (The Criminal Law)
- 07.12.1984. likums "Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss" (Latvian Administrative Violations Code)
- 22.12.1937. likums "Zemesgrāmatu likums" (Land Register Law)
- 12.09.2002. likums "Ūdens apsaimniekošanas likums" (Water Management Law) 14.01.2010. likums "Meliorācijas likums" (Melioration Law)
- 05.06.2003. likums "Par Starptautisko augu aizsardzības konvenciju" (Law On International Plant Protection Convention)
- 16.12.2004. likums "Par koku un apaļu kokmateriālu uzskaiti darījumos" (Law On Inventory of Trees)
- 31.08.1995. likums "Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (Law On Rio de Janeiro Convention on Biological Diversity)
- 16.03.2000. likums "Sugu un biotopu aizsardzības likums" (Law on the Conservation of Species and Biotopes)
- 08.07.2003. likums "Medību likums" (Hunting Law)
- 25.11.1999. likums "Valsts meža dienesta likums" (The State Forest Service Law)
- 20.06.2001. likums "Darba likums" (Labour Law)
- 20.06.2001. likums "Darba aizsardzības likums" (Labour Protection Law) 13.12.1990. likums "Par arodbiedrībām" (Law On Trade Unions)

- 02.11.1995. likums "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" (Law On Compulsory Soc. Ins. in respect of Accidents at Work and Occ. Diseases)
- 15.06.1994. likums "Par Starptautiskās darba organizācijas konvencijām Nr. 81, 129, 144, 154, 155, 158, 173" (Law on International Labour Organization Conventions No. 81, 129, 144, 154, 158, 173)
- 17.12.1998. likums "Augu aizsardzības likums" (Plant Protection Law)
- 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (Law On Specially Protected Nature Territories)
- 14.10.1998. likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (Law On Environmental Impact Assessment)
- 30.06.2005. likums "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos" (Law On the Rights of Landowners to Compensation for Restrictions on Economic Activities in Specially Protected Nature Territories and Microreserves)
- 14.09.1995. likums "Par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi, kura aizņemta ar īpaši aizsargājamiem dabas objektiem" (Law On Restoration of Ownership Rights On Land Which Has Specially Protected Nature Objects)
- 09.12.1999. likums "Dzīvnieku aizsardzības likums" (Animal Protection Law) 02.02.1995. likums "Par nodokļiem un nodevām" (Law On Taxes and Fees)
- 04.05.1990. AP deklarācija "Par LR pievienošanās starptautisko tiesību dokumentiem cilvēktiesību jautājumos" (Declaration of the Supreme Soviet On Accession of the Republic of Latvia to the International Law on Human Rights)
- 30.06.2010. MK rīkojums Nr.364 "Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2011.-2015.gadam" (Cabinet Order No.364 "Order On Maximal Permissible Tree Felling Amounts for Years 2011 - 2015")
- 26.01.2010. MK noteikumi Nr.85 "Kārtība, kādā nosaka zaudējumu atlīdzības veidu un apmēru, kā arī aprēķina zaudējumus, kas saistīti ar gājēju celiņu ierīkošanu un īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā" (Cabinet Regulation No.85 "Procedure for Determining Type and Extent of Compensation for Damages, Calculation of Losses Related to Installation of Walking Routes and Restrictions in Property Rights in Protection Belt of The Baltic Sea and The Riga Gulf")
- 10.11.2009. MK noteikumi Nr.1312 "Noteikumi par darbību ierobežojumiem aizsargjoslās ap valsts aizsardzības objektiem" (Cabinet Regulation No.1312 "Regulation on Restricted Operations in Protection Belt Around National Defense Facilities")
- 29.09.2009. MK noteikumi Nr.1114 "Noteikumi par dzīvnieku kapsētu iekārtošanas, reģistrācijas, uzturēšanas, darbības izbeigšanas un likvidēšanas kārtību un aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap dzīvnieku kapsētām" (Cabinet Regulation No.1114 "Regulation on Animal Graveyard Placement, Registration, Maintenance, Dissolution and Liquidation; Methodology for Determining the Protection Belt Around Animal Graveyards")
- 03.06.2008. MK noteikumi Nr.406 "Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.406 "Methodology for the Determination of Surface Water Body Protection Zones")
- 20.02.2007. MK noteikumi Nr.131 "Aizsargjoslu noteikšanas metodika ap aizsprostiem" (Cabinet Regulation No.131 "Method of Establishing Protection Belts Around Dams")
- 12.12.2006. MK noteikumi Nr.1002 "Aizsargjoslu datu bāzes izveides, uzturēšanas un informācijas aprites kārtība" (Cabinet Regulation No.1002 "Procedures for Protection Belt Database Formation, Maintenance and Circulation of Information")
- 05.12.2006. MK noteikumi Nr.982 "Enerģētikas infrastruktūras objektu aizsargjoslu noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.982 "Methodology for Determination of Power Infrastructure Protection Belts")
- 18.07.2006. MK noteikumi Nr.599 "Metodika drošības aizsargjoslu noteikšanai gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus" (Cabinet Regulation No.599 "Method of Establishing Security Protection Belts along The Railways Carrying Oil, Oil Products and Hazardous Chemicals and Products")

27.06.2006. MK noteikumi Nr.508 "Noteikumi par aizsargjoslām ap valsts aizsardzības objektiem un šo aizsargjoslu platumu" (Cabinet Regulation No.508 "Regulation on Protection Belts and Their Width around National Defense Facilities")

17.02.2004. MK noteikumi Nr.86 "Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.86 "Method of Determining Protection Belt for Coast of The Baltic Sea and The Riga Gulf")

20.01.2004. MK noteikumi Nr.43 "Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.43 "Method of Determining Protection Belt around Water Sources")

15.07.2003. MK noteikumi Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.392 "Method of Establishing Protection Belts (Protection Zones) for Cultural Heritage")

13.05.2003. MK noteikumi Nr.258 "Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslu ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs" (Cabinet Regulation No.258 "Regulation on Method of Establishing The Operational Protective Zone around The Drainage Structures and Devices in Agricultural Land and Forest Land")

25.02.2003. MK noteikumi Nr.93 "Aizsprostu un hidroelektrostaciju hidrotehnisko būvju drošuma kontrolmērietaišu aizsardzība un aizsargjoslu noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.93 "Protection of Hydropower Station's Hydro Technical Structure Safety Measuring Devices and Method of Establishing Protection Belts")

10.09.2002. MK noteikumi Nr.412 "Noteikumi par navigācijas tehnisko līdzekļu ekspluatācijas aizsargjoslu noteikšanas metodiku" (Cabinet Regulation No.412 "Regulation on Method of Establishing Protection Belt for Operation of Technical Means of Navigation")

10.04.2001. MK noteikumi Nr.162 "Autoceļu aizsargjoslu noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.162 "Method of Establishing Protection Belts for Roads")

29.12.1998. MK noteikumi Nr.502 "Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.502 "Method of Establishing Protection Belts around Cemeteries")

15.12.1998. MK noteikumi Nr.457 "Dzelzceļa aizsargjoslu noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.457 "Method of Establishing Protection Belts along Railways")

15.03.2011. MK noteikumi Nr.200 "Paredzētās darbības akceptēšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.200 "Procedures for the Acceptance of the Intended Activity")

04.01.2011. MK noteikumi Nr.4 "Dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugas selekcijai izmantojamo savvaļas sugu dzīvnieku turēšanas kārtība iezogotās platībās un prasības šādu platību ierīkošanai" (Cabinet Regulation No.4 "Procedure for Animal Keeping in Enclosed Areas for Breeding or Production of Animal Products from Wild Species of Animal; Requirements for Installation of Such Areas")

21.12.2010. MK noteikumi Nr.1146 "Savvaļas sugu dzīvnieku turēšanas vietu reģistrācijas kārtība" (Cabinet Regulation No.1146 "Procedure for Registration of Wild Animal Species Keeping Places")

21.12.2010. MK noteikumi Nr.1147 "Noteikumi par valsts nodevu par savvaļas sugu dzīvnieku turēšanas vietas reģistrāciju" (Cabinet Regulation No.1147 "Regulation on State Fee for Registration of Wild Species of Animal Keeping Place")

21.12.2010. MK noteikumi Nr.1165 "Kārtība, kādā izsniedz atļaujas nemedājamo sugu indivīdu iegūšanai, ievieš Latvijas dabai neraksturīgas savvaļas sugas (introdukcija) un atjauno sugu populāciju dabā (reintrodukcija)" (Cabinet Regulation No.1165 "Procedure for Issuing Permits to Obtain Individuals of Non-game Species, Introduce Wild Species Uncharacteristic to Nature in Latvia and Reintroduce Populations of Species")

21.12.2010. MK noteikumi Nr.1131 "Noteikumi par izmēģinājumu dzīvnieku audzētāju, piegādātāju un lietotāju reģistrāciju, kārtība, kādā veicamas darbības ar izmēģinājumu dzīvniekiem, un izmēģinājumu dzīvniekiem nodrošināmās labturības prasības" (Cabinet Regulation No.1131 "Regulation on Registration of Experimental Animal Breeders, Suppliers and Users; Procedure for Operations and Provision Of Welfare to Experimental Animals")

- 22.12.2008. MK noteikumi Nr.1079 "Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.1079 "Animal Transport Regulations")
- 17.07.2007. MK noteikumi Nr.489 "Kārtība, kādā apturama saimnieciskā darbība speciālās pārbaudes veikšanai, ja nav nodrošināta ar nodokļiem un nodevām apliekamo objektu pareiza un pilnīga uzskaitē" (Cabinet Regulation No.489 "Procedure for Stopping Economic Activity to Perform Special Inspection if Correct and Complete Accounting of Taxable Items Is Not Provided")
- 15.05.2007. MK noteikumi Nr.324 "Noteikumi par skaidrās naudas izņemšanu no juridiskās personas vai individuālā komersanta kases vai citas glabāšanas vietas" (Cabinet Regulation No.324 "Regulation on Cash Withdrawal from Entity's or Individual Entrepreneur's Cash Register or Other Storage Place")
- 01.07.2003. MK noteikumi Nr.360 "Noteikumi par skaidrās naudas izņemšanu no juridiskās personas kases vai citas glabāšanas vietas" (Cabinet Regulation No.360 "Regulation on Cash Withdrawal from Entity's Cash Register or Other Storage Place")
- 02.05.2007. MK noteikumi Nr.282 "Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība" (Cabinet Regulation No.282 "Procedures for Using Electronic Devices and Equipment for the Registration of Taxes and Other Payments")
- 10.04.2007. MK noteikumi Nr.237 "Skaidrā naudā veikto darījumu deklarēšanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.237 "Regulation on Declaration of Cash Transactions")
- 20.02.2007. MK noteikumi Nr.133 "Noteikumi par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām" (Cabinet Regulation No.133 "Regulations regarding Technical Requirements for Electronic Devices and Equipment for the Registration of Taxes and Other Payments")
- 28.06.2005. MK noteikumi Nr.480 "Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas" (Cabinet Regulation No.480 "Regulation on Procedure by which Municipalities May Impose Municipal Fees")
- 30.04.2001. MK noteikumi Nr.178 "Kārtība, kādā piemērojami starptautiskajos līgumos par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu noteiktie nodokļu atvieglojumi" (Cabinet Regulation No.178 "Procedures for Application of Tax Relief Determined in International Agreements for Prevention of Double Taxation and Tax Evasion")
- 27.03.2001. MK noteikumi Nr.150 "Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā" (Cabinet Regulation No.150 "Regulations regarding the Registration of Taxpayers' and Taxpayer Units with the State Revenue Service")
- 04.07.2000. MK noteikumi Nr.221 "Kārtība, kādā nokavētajiem valsts budžetā ieskaitāmajiem nodokļu maksājumiem samazināma iepriekš aprēķinātā nokavējuma nauda un kādā atceļams lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu samaksas termiņu pagarināšanu" (Cabinet Regulation No.221 "Procedure for Reduction of Previously Charged Delayed Payment Penalty for Tax Arrears to the State Budget; Procedure for Cancellation of The Decision on Term Extension for Tax Arrears Settlement")
- 18.04.2000. MK noteikumi Nr.149 "Kārtība, kādā kārtējie nodokļu maksājumi un nokavētie nodokļu maksājumi tiek ieskaitīti budžetā" (Cabinet Regulation No.149 "Procedure for Current Tax Payment and Tax Arrears Transfer to The Budget")
- 18.04.1995. MK noteikumi Nr.103 "Noteikumi par kārtību, kādā nodokļi, valsts nodevas un citi obligātie maksājumi ieskaitāmi valsts budžetā" (Cabinet Regulation No.103 "Regulation on Procedures for Transfer of Taxes, State Fees and Other Mandatory Payments to The State Budget")
- 16.03.2010. MK noteikumi Nr.267 "Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu sertificēšanas un darbības uzraudzības kārtība" (Cabinet Regulation No.267 "Procedures for Supervision of Activities and Certification of Species and Habitat Conservation Experts")
- 17.07.2007. MK noteikumi Nr.497 "Kārtība, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kurus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medījамie dzīvnieki" (Cabinet Regulation No.497 "Procedure for Determining of Losses to Agriculture and Forestry Caused by the Game Animals")
- 25.04.2006. MK noteikumi Nr.334 "Noteikumi par metodiku, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kurus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medījамie dzīvnieki" (Cabinet Regulation No.334 "Regulation on Methodology to Determine Losses to Agriculture and Forestry Caused by the Game Animals")

19.06.2007. MK noteikumi Nr.409 "Kārtība, kādā nosaka maksu par medību tiesību izmantošanu valstij piekritošās vai piederošās medību platībās" (Cabinet Regulation No.409 "Procedure to Determine Fees for Use of Hunting Rights in State-owned Hunting Areas")

11.10.2005. MK noteikumi Nr.766 "Kārtība, kādā nosakāma maksa par medību tiesību izmantošanu valstij piekritošās vai piederošās medību platībās" (Cabinet Regulation No.766 "Procedure to Determine Fees for Use of Hunting Rights in State-owned Hunting Areas")

18.12.2012. MK noteikumi Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas noteikumi kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" (Cabinet Regulation No.940 "Regulation on Microreserve Establishment and Management Procedure, Their Protection, as well as Identification of Microreserves and Their Bufferzones")

23.02.1999. MK noteikumi Nr.69 "Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem" (Cabinet Regulation No.69 "Regulation on Protected Landscape Areas")

09.03.1999. MK noteikumi Nr.83 "Noteikumi par dabas parkiem" (Cabinet Regulation No.83 "Regulation on Nature Parks")

28.09.2004. MK noteikumi Nr.806 "Meža zemes transformācijas noteikumi" (Cabinet Regulation No.806 "Forest Land Transformation Regulations")

06.03.2001. MK noteikumi Nr.108 "Meža ieaudzēšanas un plantāciju mežu noteikumi" (Cabinet Regulation No.108 "Regulation on Afforestation and Plantation Forests")

20.03.2001. MK noteikumi Nr.131 "Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem" (Cabinet Regulation No.131 "Regulation on Protected Dendrological Plantations")

31.10.2006. MK noteikumi Nr.892 "Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs" (Cabinet Regulation No.892 "Regulation Regarding Tree Felling in Forest Lands")

08.05.2001. MK noteikumi Nr.189 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā" (Cabinet Regulation No.189 "Nature Protection Regulations in Forest Management")

07.04.2009. MK noteikumu Nr.313 "Meža monitoringa veikšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.313 "Order for Performing Forest Monitoring")

16.03.2010. MK noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.264 "General Regulations on Protection and Use of Specially Protected Nature Territories")

10.06.2008. MK noteikumi Nr.421 "Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā" (Cabinet Regulation No.421 "Regulations for Taking Forest Protection Measures and Declaring Emergency Situations")

23.12.2003. MK noteikumi Nr.760 "Medību noteikumi" (Cabinet Regulation No.760 "Hunting Regulations")

04.02.2003. MK noteikumi Nr.63 "Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.63 "Method of Establishing Forest Protection Belt around Urban Centres")

04.08.1998. MK noteikumi Nr.284 "Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No.284 "Method of Determining Protection Belts for Waterbeds and Watercourses")

19.11.2003. MK noteikumi Nr.648 "Noteikumi par meža reprodiktīvo materiālu" (Cabinet Regulation No.648 "Regulation Regarding Forest Reproductive Material")

29.04.2003. MK noteikumi Nr.228 "Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.228 "Procedure for Determination of Forest Damage")

15.12.2009. MK noteikumi Nr.1453 "Meža atjaunošanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.1453 "Forest Regeneration Regulations")

29.08.2006. MK noteikumi Nr.717 "Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes" (Cabinet Regulation No.717 "Procedures for Felling Trees Outside Forest Land")

- 06.11.2007. MK noteikumi Nr.743 "Medību saimniecības attīstības fonda nolikums" (Cabinet Regulation No.743 "Regulation on Game Management Development Fund")
- 11.02.2003. MK noteikumi Nr.76 "Kārtība, kādā ar nekustamā īpašuma nodokli neapliek zemi, kuru aizņem atjaunotās vai ieaudzētās mežaudzes" (Cabinet Regulation No.76 "Procedures by which Immovable Property Tax is not Imposed on Land under Regenerated or Newly Established Forest")
- 25.06.2009. MK noteikumi Nr.647 "Mežaudzes novērtēšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.647 "Procedure for Forest Stand Evaluation")
- 02.03.2004. MK noteikumi Nr.111 "Kārtība, kādā atlīdzināmi zaudējumi, ko fiziskās vai juridiskās personas nodarījušas, pārkāpjot medības reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības, un to apmērs, kā arī nelikumīgi iegūtās medību produkcijas vērtības atlīdzināšanas kārtība un apmērs" (Cabinet Regulation No.111 "Procedures for Compensation of Losses Caused by Natural or Legal Persons Violating the Requirements Specified in Regulatory Enactments Regulating Hunting, Determining the Amount thereof, as well as the Procedures and Amount of Compensation for the Value of Illegally Acquired Hunting Products")
- 02.03.2004. MK noteikumi Nr.110 "Noteikumi par mednieku un medību vadītāju apmācības kārtību, zināšanu un praktisko iemaņu pārbaudes programmu, kā arī mednieka apliecības un medību vadītāja apliecības izsniegšanas kārtību" (Cabinet Regulation No.110 "Regulations regarding Procedures for Training Hunters and Heads of Hunts, the Knowledge and Practical Skills Examination Programme, as well as Procedures for the Issue of a Hunter's Certificate and Head of a Hunt's Certificate")
- 02.03.2004. MK noteikumi Nr.109 "Noteikumi par valsts nodevu par mednieka apliecības, mednieka sezonas kartes un medību atļaujas izsniegšanu, par atļaujas izsniegšanu ārvalstu medniekam medīt Latvijas teritorijā un atļaujas izsniegšanu izvest medību trofejas no Latvijas, kā arī medību trofeju izvešanas kārtību" (Cabinet Regulation No.109 "Regulations regarding State Fees for Issuance of a Hunter's Certificate, a Hunter's Seasonal Card and Hunting Permit, for Issuance of a Permit for a Foreign Hunter to Hunt in the Territory of Latvia and for Issuance of a Permit to Export Hunting Trophies from Latvia, as well as Procedures for the Export of Hunting Trophies")
- 28.05.2002. MK noteikumi Nr.199 "Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā" (Cabinet Regulation No.199 "Criteria for Creation of Protected Nature Territories of European Significance (Natura 2000) in Latvia")
- 06.04.1999. MK noteikumi Nr.133 "Kārtība, kādā tiek nodrošināta starptautiskā tirdzniecība ar apdraudētajiem savvaļas dzīvnieku un augu sugu īpatņiem" (Cabinet Regulation No.133 "Procedure for International Trade with Endangered Wild Animal and Plant Species")
- 10.02.1999. MK rīkojums Nr.60 "Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro Konvencijas par bioloģisko daudzveidību izpildi" (Cabinet Order No.60 "Order on Implementation of Rio Convention (June 5, 1992) about biodiversity")
- 30.09.2010. MK noteikumi Nr.925 "Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības" (Cabinet Regulation No.925 "Species and Habitat Conservation Expertise Statement Content and Minimum Requirements Contained")
- 20.11.2007. MK noteikumi Nr.778 "Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedijamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem" (Cabinet Regulation No.778 "Procedure for Determining Extent of Land User Losses Related to Damages Caused by Specially Protected Non-game Species and Migrating Species")
- 24.04.2007. MK noteikumi Nr.281 "Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas" (Cabinet Regulation No.281 "Regulations Regarding Preventative and Rehabilitation Measures and the Procedures for Evaluation of Environmental Damage and Calculation of Costs of Preventative, Emergency and Rehabilitation Measures")
- 24.08.2010. MK noteikumi Nr.801 "Noteikumi par apliecinājuma derīguma termiņu" (Cabinet Regulation No.801 "Regulations Regarding Permission Time Validity")

28.08.2007. MK noteikumi Nr.590 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi" (Cabinet Regulation No.590 "Regulations regarding Forest Inventory and Information Flow in the State Register of Forests")

09.01.2007. MK noteikumi Nr.46 "Noteikumi par valsts nodevu par mežsaimnieciskām darbībām, mednieku un medību vadītāju eksāmeņiem un medījamo dzīvnieku nodarīto zaudējumu aprēķinu" (Cabinet Regulation No.46 "State Tax for Forest Operations, Hunting and Examination for Hunters; The Calculation of Penalties Regarding Hunting")

19.09.2006. MK noteikumi Nr.776 "Valsts meža zemes atsavināšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.776 "Procedure for Alienation of State Forest Land")

03.10.2006. MK noteikumi Nr.819 "Parku ierīkošanas kārtība un apsaimniekošanas pamatprincipi" (Cabinet Regulation No.819 "Procedure for Park Establishment and Management Principles")

27.07.2004. MK noteikumi Nr.630 "Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas kārtība" (Cabinet Regulation No.630 "Procedure for Management of Scientific Research Forests")

14.07.2008. MK noteikumi Nr.559 "Invazīvo augu sugas - Sosnovska latvāņa - izplatības ierobežošanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.559 "Regulations Regarding Restricting the Spread of the Invasive Plant Species - Heracleum sosnowskyi Manden")

30.06.2008. MK noteikumi Nr.467 "Invazīvo augu sugu izplatības ierobežošanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.467 "Regulations Regarding Restriction of the Distribution of Invasive Alien Plant Species")

30.06.2008. MK noteikumi Nr.468 "Invazīvo augu sugu saraksts" (Cabinet Regulation No.468 "List of Invasive Alien Plant Species")

15.06.1999. MK noteikumi Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem" (Cabinet Regulation No.212 "Regulation on Nature Reserves")

15.06.1999. MK noteikumi Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem (1. turpinājums)" (Cabinet Regulation No.212 "Regulation on Nature Reserves (Sequel 1)")

15.06.1999. MK noteikumi Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem (2. turpinājums)" (Cabinet Regulation No.212 "Regulation on Nature Reserves (Sequel 2)")

15.06.1999. MK noteikumi Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem (3. turpinājums)" (Cabinet Regulation No.212 "Regulation on Nature Reserves (Sequel 3)")

09.10.2007. MK noteikumi Nr.686 "Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību" (Cabinet Regulation No.686 "Regulation on Content and Procedure for the Development of Management Plan for Specially Protected Nature Territory")

18.07.2006. MK noteikumi Nr.594 "Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai" (Cabinet Regulation No.594 "Regulation on Criteria to Determine Compensatory Measures for The Network of Specially Protected Nature Territories of European Significance (Natura 2000); Procedure of Criteria Application and Requirements for Development and Implementation of Long-term Monitoring Plan")

22.11.2005. MK noteikumi Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" (Cabinet Regulation No.888 "Regulation on Protected Alleys")

27.03.2007. MK noteikumi Nr.212 "Noteikumi par putnu sugu sarakstu, uz kurām neattiecas aizliegtās darbības" (Cabinet Regulation No.212 "Regulation on The List of Bird Species Not Covered by The Prohibited Acts")

28.05.2002. MK noteikumi Nr.206 "Noteikumi par darbiem, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumi, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudža profesionālo apmācību" (Cabinet Regulation No.206 "Regulations regarding Work in which Employment of Adolescents is prohibited and Exceptions when Employment in such Work is Permitted in Connection with Vocational Training of the Adolescent")

- 23.08.2001. MK noteikumi Nr.378 "Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzības aprēķināšanas, finansēšanas un izmaksas kārtība" (Cabinet Regulation No.378 "Procedures On Calculation, Financing and Disbursement of Work Injury Compensation")
- 17.04.2001. MK noteikumi Nr.175 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem" (Cabinet Regulation No.175 "Regulation on Protected Geological and Geomorphological Sites")
- 23.03.2004. MK noteikumi Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" (Cabinet Regulation No.157 "Procedures for Carrying Out a Strategic Environmental Impact Assessment")
- 25.01.2011. MK noteikumi Nr.83 "Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi" (Cabinet Regulation No.83 "Procedures for the Environmental Impact Assessment of an Intended Activity")
- 10.08.2010. MK noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" (Cabinet Regulation No.749 "Regulations Regarding Training in Labour Protection Matters")
- 03.08.2010. MK noteikumi Nr.713 "Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptiecināšanas medicīnisko materiālu minimumu" (Cabinet Regulation No.713 "Regulations Regarding Procedure for Providing Training on First Aid and on Minimum of Medical Materials in First Aid Kits")
- 25.08.2009. MK noteikumi Nr.950 "Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība" (Cabinet Regulation No.950 "Procedures for Investigation and Registration of Accidents at Work")
- 28.04.2009. MK noteikumi Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās" (Cabinet Regulation No.359 "Regulations Regarding Training in Labour Protection Matters")
- 10.03.2009. MK noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude" (Cabinet Regulation No.219 "Procedures for Performance of Mandatory Health Examinations")
- 29.09.2008. MK noteikumi Nr.803 "Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar kancerogēnām vielām darba vietās" (Cabinet Regulation No.803 "Labour Protection Requirements in Contact With Carcinogenic Substances in the Workplace")
- 08.02.2005. MK noteikumi Nr.99 "Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju" (Cabinet Regulation No.99 "Regulations regarding the Types of Commercial Activities in which an Employer shall Involve a Competent Authority ")
- 17.09.2002. MK noteikumi Nr.427 "Uzticības personu ievēlēšanas un darbības kārtība" (Cabinet Regulation No.427 "Procedures for the Election of Trusted Representatives and the Activities Thereof")
- 02.10.2007. MK noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.660 "Procedures for the Performance of Internal Supervision of the Work Environment")
- 15.05.2007. MK noteikumi Nr.325 "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās" (Cabinet Regulation No.325 "Labour Protection Requirements when Coming in Contact with Chemical Substances at Workplaces")
- 21.06.2005. MK noteikumi Nr.434 "Darba aizsardzības prasības mežsaimniecībā" (Cabinet Regulation No.434 "Labour Protection Requirements in Forestry")
- 13.04.2004. MK noteikumi Nr.284 "Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret vibrācijas radīto risku darba vidē" (Cabinet Regulation No.284 "Labour Protection Requirements for the Protection of Employees from the Risk Caused by Vibration in the Work Environment")
- 04.02.2003. MK noteikumi Nr.66 "Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku" (Cabinet Regulation No.66 "Labour Protection Requirements for Protection of Employees from the Risk Caused by the Noise of the Work Environment")
- 09.12.2002. MK noteikumi Nr.526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā" (Cabinet Regulation No.526 "Labour Protection Requirements when using Work Equipment and Working at a Height")

- 08.01.2002. MK noteikumi Nr.10 "Noteikumi par darbiem, kuros atļauts nodarbināt bērņus vecumā no 13 gadiem" (Cabinet Regulation No.10 "Regulations regarding Work in which Employment of Children from the Age of 13 is permitted")
- 20.08.2002. MK noteikumi Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus" (Cabinet Regulation No.372 "Labour Protection Requirements When Using Personal Protective Equipment")
- 06.08.2002. MK noteikumi Nr.344 "Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus" (Cabinet Regulation No.344 "Labour Protection Requirements, when Moving Heavy Loads")
- 06.08.2002. MK noteikumi Nr.343 "Darba aizsardzības prasības, strādājot ar displeju" (Cabinet Regulation No.343 "Labour Protection Requirements when Working with Displays")
- 21.05.2002. MK noteikumi Nr.189 "Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar bioloģiskajām vielām" (Cabinet Regulation No.189 "Labour Protection Requirements when coming into Contact with Biological Substances")
- 16.02.1999. MK noteikumi Nr.50 "Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaiņes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība" (Cabinet Regulations No.50 "Procedures for Calculation and Allocation of Insurance Compensation for Compulsory Social Insurance in Respect of Accidents at Work and Occupational Diseases")
- 14.12.2010. MK noteikumi Nr.1117 "Bioeļļas kvalitātes prasības un mežizstrādes darbos izmantojamo griezējinstrumentu eļļošanai lietojamās bioeļļas izmantošanas un kontroles kārtība" (Cabinet Regulation No.1117 "Requirements for Bio-oil Quality and Procedures for Bio-oil Use and Control for Cutting Tools Used in Forestry")
- 27.03.2007. MK noteikumi Nr.213 "Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu" (Cabinet Regulation No.213 "Regulation Regarding Criteria for Assessing Impact Significance of the Damage to the Specially Protected Species or Specially Protected Habitats")
- 11.12.2007. MK noteikumi Nr.842 "Kārtība, kādā juridiskajām un fiziskajām personām kompensējami izdevumi un zaudējumi, kas radušies, iesaistot personu resursus reaģēšanas pasākumos, ugunsgrēka dzēšanā vai glābšanas darbos, un kompensācijas apmēra aprēķināšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.842 "Procedures Regarding Legal Entities' and Individuals' Eligibility for Compensation of Expenses and Losses for Involvement in Fire-fighting or Rescue Operations; Procedure for Compensation Amount Calculation")
- 17.02.2004. MK noteikumi Nr.82 "Ugunsdrošības noteikumi" (Cabinet Regulation No.82 "Fire Safety Regulations")
- 19.07.2005. MK noteikumi Nr.536 "Kalifornijas bruņuts izplatības apkarošanas un ierobežošanas kārtība" (Cabinet Regulation No.536 "Procedures for Limitation and Spread Prevention of *Quadraspidium perniciosus*")
- 29.04.2004. MK noteikumi Nr.463 "Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.463 "Regulations regarding Placing on the Market, Storage and Use of Plant Protection Products")
- 07.07.2008. MK noteikumi Nr.511 "Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.511 "Cost Calculation Procedure for Natural Preserve Damage Assessment and Restoration")
- 21.03.2006. MK noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikrolieģumos, kā arī izmaksā un reģistrē atlīdzību" (Cabinet Regulation No.219 "Procedure for Assessing The Amount of Compensation for Restrictions On Economic Activities in Specially Protected Nature Territories and Microreserves, as well as fulfillment and registration of reimbursement")
- 30.10.2007. MK noteikumi Nr.735 "Noteikumi par valsts vai pašvaldības zemes nomu" (Cabinet Regulation No.735 "Regulations Regarding Rental of State or Municipal Land")
- 23.12.2003. MK noteikumi Nr.736 "Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju" (Cabinet Regulation No.736 "Regulations Regarding a Permit for the Use of Water Resources")

- 12.07.2011. MK noteikumi Nr.549 "Noteikumi par ūdens objektiem, kuru hidroloģiskais režīms ir regulējams ar hidrotehniskajām būvēm" (Cabinet Regulation No.549 "Regulations Regarding Waterbodies which Hydrological Regime is Adjustable by Hydro-technical Structures")
- 27.12.2005. MK noteikumi Nr.1014 "Ūdens objektu ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādāšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.1014 "Procedures for Development of Waterbody Management Rules")
- 10.08.2010. MK noteikumi Nr.755 "Koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksu aprēķina, to sadales un norēķinu kārtība" (Cabinet Regulation No.755 "Procedure for Calculation of Costs and Expense Sharing for Construction, Usage and Maintenance of Shared Melioration System")
- 03.08.2010. MK noteikumi Nr.714 "Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi" (Cabinet Regulation No.714 "Regulation Regarding Usage and Maintenance of Melioration System")
- 06.10.2009. MK noteikumi Nr.1139 "Starptautiskās tirdzniecības apdraudēto savvaļas sugu īpatņu uzglabāšanas, reģistrācijas, turēšanas nebrīvē, marķēšanas, tirdzniecības un sertifikātu izsniegšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.1139 "Procedures On Storage, Registration, Keeping in Captivity, Labeling, Trade and Issuing of Certificates for Wild Species Endangered by the International Trade")
- 05.12.2000. MK noteikumi Nr.421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" (Cabinet Regulation No.421 "Regulation Regarding the List of Specially Protected Habitats")
- 30.11.2010. MK noteikumi Nr.1096 "Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" (Cabinet Regulation No.1096 "Regulation Regarding Minimum Monthly Wage and the Minimum Hourly Wage")
- 26.08.2003. MK noteikumi Nr.474 "Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu" (Cabinet Regulation No.474 "Regulations regarding the Registration, Protection, Utilisation and Restoration of Cultural Monuments, the Right of First Refusal of the State and the Granting of the Status of an Environment-Degrading Object")
- 28.12.2004. MK noteikumi Nr.1064 "Augu aizsardzības līdzekļu klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.1064 "Procedures for Classification, Labeling and Packaging of Plant Protection Products")
- 23.03.2004. MK noteikumi Nr.156 "Augu aizsardzības līdzekļu reģistrācijas kārtība" (Cabinet Regulation No.156 "Registration Procedures for Plant Protection Products")
- 19.04.2011. MK noteikumi Nr.300 "Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)" (Cabinet Regulation No.300 "Procedure on Assessment of Impact on Specially Protected Nature Territory of European Significance (Natura 2000)")
- 19.12.2006. MK noteikumi Nr.1019 "Noteikumi par 1973.gada Vašingtonas konvencijā par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām noteiktās atļaujas un sertifikāta izsniegšanas valsts nodevas apmēru, nodevas maksāšanas kārtību un atvieglojumiem" (Cabinet Regulation No.1019 "Regulation on State Fees, Payment Procedure and Incentives to Obtain Permissions and Certificate Stated in The 1973 Washington Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora")
- 15.09.2009. MK noteikumi Nr.1055 "Noteikumi par to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība, un to dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus" (Cabinet Regulation No.1055 "Regulation on List of Animal and Plant Species of European Community Significance Requiring Conservation and The List of Animal and Plant Species Which Obtaining May Adjust Restricted Conditions of Use")
- 21.02.2006. MK noteikumi Nr.153 "Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu" (Cabinet Regulation No.153 "Regulation on the List of European Union Priority Species and Habitats Occurring in Latvia")
- 27.03.2007. MK noteikumi Nr.211 "Noteikumi par putnu sugu sarakstu, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu sugu izdzīvošanu un vairošanos izplatības areālā" (Cabinet Regulation No.211 "Regulation on The List of Bird Species Subject to Special Habitat Protection Measures to Ensure the Survival and Reproduction in Population Area")

14.11.2000. MK noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (Cabinet Regulation No.396 "Regulation Regarding the List of Specially Protected Species and Specially Protected Species of Limited Use")

Pielikums 3: Latvijas Republikas ratificēto daudzpusējo vides aizsardzības nolīgumu un konvenciju, un ILO konvenciju saraksts,

- 06.12.1951. "Starptautiskā augu aizsardzības konvencija (pārstrādātais teksts apstiprināts FAO konferences 29 sesijā, 1997.gada novembrī)" (International Plant Protection Convention (New Revised Text approved by the FAO Conference at its 29th Session - November 1997))
- 20.10.2000. "Eiropas ainavu konvencija" (European Landscape Convention)
- 16.09.1979. Berne, "Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību" (Convention for the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Bern, 1979)
- 23.06.1979. "1979.gada Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību" (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals, Bonn, 1979)
- 03.03.1973. konvencija "Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām" (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), Washington, 1973)
- 25.02.1991. starptautisks dokuments "1991.gada 25.februāra ESPO Konvencija par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā" (25 February 1991, ESPO Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context)
- 22.03.1974. un 1992.g. starptautisks līgums "Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija (Helsinki Konvencija)" (Convention on the Protection of Marine Environment of the Baltic Sea Area, Helsinki, 1974 and 1992)
- 16.11.1972. UNESCO Parīzes "Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību" (Convention for the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Paris, 1972)
- 17.10.2003. UNESCO Parīzes "Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu" (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, Paris, 2003)
- 02.02.1971. Ramsāres "Konvencija par starptautiskās nozīmes mitrājiem, īpaši kā par ūdensputnu dzīvesvidi" (Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat, Ramsar, 1971)
- 05.06.1992. starptautisks dokuments "Konvencija par bioloģisko daudzveidību" (Convention on Biological Diversity, Rio de Janeiro, 1992)
- 22.03.1985. "Vīnes konvencija par ozona slāņa aizsardzību" un tās 16.09.1987. protokols "Monreālas protokols par ozona slāni noārdošām vielām"(Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer, Vienna, 1985 and the 1987 Montreal Protocol on the Substances Depleting the Ozone Layer)
- 09.05.1992. "Apvienoto Nāciju Organizācijas vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām" (United Nations Framework Convention on Climate Change, 1992)
- ILO Conventions listed in FSC-POL-30-401 FSC and the ILO Conventions which must be complied with in all FSC certified forests
- ILO C29 1930.g. "Piespiedu darba konvencija" (ILO C29 Forced Labour Convention)
- ILO C87 1948.g."Konvencija par asociāciju brīvību un tiesību aizsardzību, apvienojoties organizācijās" (ILO C87 Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Conventions)
- ILO C97 1949.g. (nav ratificēta) "Konvencija par darbaspēka migrāciju" (ILO C97 Migration for Employment (Revised) Convention)
- ILO C98 1949.g. "Konvencija par tiesībām uz apvienošanas organizācijās un kolektīvo līgumu slēgšanu" (ILO C98 Right to Organise and Collective Bargaining Convention)
- ILO C100 1951.g. "Konvencija par vienlīdzīgu atlīdzību" (ILO C100 Equal Remuneration Convention)
- ILO C105 1957.g. "Konvencija par piespiedu darba izskaušanu" (ILO C105 Abolition of Forced Labour Convention)

ILO C111 1958.g. "Par diskrimināciju (attiecībā uz nodarbinātību un nodarbošanos)" (ILO C111 Discrimination (Occupation and Employment) Convention)

ILO C131 1970.g. "Par minimālās algas noteikšanu" (ILO C131 Minimum Wage Fixing Convention)

ILO C138 1973.g. "Minimālā vacuma konvencija" (ILO C138 Minimum Age Convention)

ILO C141 1975.g. (nav ratificēta) "Konvencija par lauku strādnieku organizācijām" (ILO C141 Rural Workers' Organizations Convention)

ILO C142 1975.g. "Par darbaspēka resursu attīstību" (ILO C142 Human Resources Development Convention)

ILO C143 1975.g. (nav ratificēta) "Konvencija par migrējošiem strādniekiem (papildu noteikumi)" (ILO C143 Migrant Workers (Supplementary Provisions) Convention)

ILO C155 1981.g. "Konvencija par darba drošību un arodveselību" (ILO C155 Occupational Safety and Health Convention)

ILO C169 1989.g. (nav ratificēta) "Pamatiedzīvotāju un cilšu iedzīvotāju Konvencija" (ILO C169 Indigenous and Tribal Peoples Convention)

ILO C182 1999.g. "Bērnu darba ļaunāko formu konvencija" (ILO C182 Worst Forms of Child Labour Convention)

ILO Prakses kodekss attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību meža darbos (ILO Code of Practice on Safety and Health in Forestry Work (ILO 1998))

ILO R135 1970.g. "Rekomendācija minimālās algas noteikšanai" (ILO Recommendation R135 Minimum Wage Fixing Recommendation)

Pielikums 4: Oficiālie Latvijas Republikas reto un izzūdošo sugu saraksti

Latvijas Republikas likumi un normatīvie akti, kuri nosaka apdraudēto - reto un izzūdošo sugu statusu:

15.09.2009 MK noteikumi Nr.1055 "Noteikumi par to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība, un to dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus" (Cabinet Regulation No.1055 "Regulation on List of Animal and Plant Species of European Community Significance Requiring Conservation and The List of Animal and Plant Species Which Obtaining May Adjust Restricted Conditions of Use")

21.02.2006 MK noteikumi Nr.153 "Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu" (Cabinet Regulation No.153 "Regulation on the List of European Union Priority Species and Habitats Occurring in Latvia")

27.03.2007 MK noteikumi Nr.211 "Noteikumi par putnu sugu sarakstu, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu sugu izdzīvošanu un vairošanos izplatības areālā" (Cabinet Regulation No.211 "Regulation on The List of Bird Species Subject to Special Habitat Protection Measures to Ensure the Survival and Reproduction in Population Area")

14.11.2000 MK noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (Cabinet Regulation No.396 "Regulation Regarding the List of Specially Protected Species and Specially Protected Species of Limited Use")

Pielikums 5: Pārskats par sertifikācijas novērtējuma procesu ¹

The certification assessment process begins with a candidate operation submitting an application to NEPCon. Based on a review of the application, the scope of the area to be certified and discussions with the candidate, NEPCon will propose a certification process that includes either a) a pre-assessment followed by a main assessment, or b) a main assessment only. Every candidate operation is assigned a NEPCon task manager who will liaise with the assessment lead auditor and the candidate to schedule and perform the evaluations.

NEPCon auditors are provided with detailed guidance on the certification process, including pre-assessment briefings (either in person or by telephone) and access to a NEPCon forest assessment handbook. The purpose of these briefings and the manual is to ensure that a consistent and thorough certification process is followed.

In addition to following the NEPCon procedures outlined in our forest evaluation handbook, there are three other ways in which we ensure accuracy and fairness in our certifications:

1. The assessment must involve individuals who are familiar with the particular region and type of forest management operation under evaluation. It is NEPCon policy to involve local specialists in all assessments.
2. Novērtējumā piedalās speciālisti, kuri ir pazīstami ar reģiona NEPCon politika ļauj iesaistīt visa veida novērtējumos vietējos mežsaimniecības speciālistus.
3. Auditori pārziņā NEPCon sertifikācijas procedūras. Katrā NEPCon sertifikācijas novērtējumā ir atbildīgais, vecākais auditors, kurš ir izgājis NEPCon auditoru apmācību kursus un iepriekš ir piedalījies citos NEPCon meža sertifikācijas novērtējumos un ikgadējos uzraudzības auditos.
4. The assessment must use region-specific standards (i.e. accredited FSC standard or a “regionalised” NEPCon Interim Standard, based on this NEPCon Generic Standard). Sertifikācijas novērtējumā tiek izmantoti reģionālie FSC standarti (t.i. FSC akreditēti reģionālie standarti vai NEPCon pagaidu standarts

Auditoru komanda un audita plānošana - NEPCon selects a qualified lead auditor and other team members to participate in the assessment. The lead auditor's first task is to ensure that all team members understand the scope and intent of the assessment process. Responsibility for evaluation of different sections (i.e. specific criteria and indicators) of the standard are assigned to different team members, depending on their particular training and expertise. All team members can provide input into any principle, but lead responsibility is assigned for data collection, analysis and writing for each criterion and indicator.

Paziņojums ieinteresētajām pusēm: NEPCon izsūta paziņojumu ieinteresētajām pusēm par sertifikācijas procesa uzsākšanu vismaz 45 dienas pirms novērtējuma. Procesa ietvaros NEPCon informē par gaidāmo novērtējumu un lūdz ieinteresētās puses sniegt novērojumu un komentārus par meža apsaimniekotāja piekopto mežsaimnieciskās darbības praksi sertifikācijas prasību kontekstā.

Audits un datu apkopošana - Evaluation of conformance with the standard is based upon data collection by the auditors through review of FME management documentation, interviews with staff and stakeholders, and field observations and measurements. The team organises opening meetings with the FME staff to review the assessment scope and procedures and certification standards. Documentation review and interview with FME staff begin immediately. The assessment process then moves quickly to the field phase. Inspections are made to sites chosen by NEPCon auditors based on a comprehensive review of the candidate FME's forest holdings and management activities, discussions with interested/affected parties, and identification of critical issues or challenging sites. Site visits occur in the forest, at processing facilities, and in surrounding communities. Visits emphasise management activities of all types and phases

¹ For detailed information about procedures, contact our headquarters or regional offices through www.nepcon.net

and different biological or physical conditions.

Team members meet independently with stakeholders. All assessments solicit and incorporate input (confidential and/or open) from directly affected and/or knowledgeable stakeholders, including local communities, adjoining landowners, local forest industry, environmental organisations, government agencies, and scientific researchers. During these consultations, assessment team members explain the assessment process, solicit opinions, and gather impressions about the field performance of the operation being assessed.

Datu analīze un lēmums par sertifikāciju - Throughout the assessment the team meets independently to discuss progress in gathering information, and discuss preliminary findings. The assessment team works in a consensus fashion to analyse information and evidence gathered, evaluate conformance and reach agreement on their findings as to the certification of the candidate operation.

The assessment team evaluates performance by the FME at the indicator level of the standard. Any non-conformances are analysed and classified as either minor or major. A non-conformance is considered major if it results in a fundamental failure to achieve the objective of the relevant criterion in the standard. Conversely, a non-conformance is considered minor if the impacts are limited in scale, prompt corrective action has been taken to ensure it will not be repeated and it does not result in a fundamental failure to achieve the objective of the relevant criterion. For each area of non-conformance identified, the assessment team develops a nonconformity report (NCR) which is classified as follows:

- **Būtiska neatbilstība (NCR)** is issued to document a major non-conformance with an indicator(s)/criterion that the candidate FME must correct before NEPCon certification is granted.
- **A Nonconformity Report (NCR)** is issued to document a minor non-conformance that candidate FME must correct by a specific deadline (i.e. short term - usually within one year) during the renewable five-year certification period (which is the standard FSC certification contract period).
- **Novērojums** is a very minor problem or the early stages of a problem which do not of itself constitute a non-conformance, but which the auditor considers may lead to a future non-conformance if not addressed by the client. An observation may be a warning signal on a particular issue that, if not addressed, could turn into a non-conformance in the future.

Report Write-up - following the forest evaluation, the team prepares the certification assessment report. This report follows a standardised format and includes detailed findings of performance and proposes pre-conditions (major non-conformances), NCRs or observations.

Review of Assessment Report by Candidate Operation, Independent Peer Reviewers and NEPCon Decision Review - the candidate operation, at least one peer reviewer, and NEPCon regional staff, review each certification assessment report.

Certification Decision - Once the above steps are completed, the applicable NEPCon regional office coordinates a certification decision process. If a certification decision is to approve certification, a five-year certification contract will be executed which requires annual on-site audits. If an operation is not approved, the certification decision will establish what must be done in order for the operation to achieve certified status in the future.

Par NEPCon

NEPCon ir starptautiska bezpeļņas organizācija. Mēs strādājam, lai veicinātu ilgtspējīgu resursu izmantošanu un atbalstītu klimata pārmaiņām draudzīgus risinājumus.

Mēs dodam iespēju ļaudīm un organizācijām būt daļai no risinājuma, daļai no risinājuma vienai no lielākajiem mūsdienu cilvēces izaicinājumiem - klimata pārmaiņām un dabas mantojuma iznīcināšanai. Kā risinājumu mēs piedāvājam sertifikācijas pakalpojumus, dalību projektos, kas vērsti uz tehniskās kapacitātes stiprināšanu un inovācijām.

NEPCon ir FSC akreditēta sertifikācijas institūcija, kura nodrošina FSC mežsaimniecības un piegādes ķēdes sertifikāciju tūkstošiem mežsaimniecības un koksnes piegādes ķēdē iesaistītiem uzņēmumiem.

NEPCon organizētie starptautiskie FSC ekspertu apmācību kursi atbilst FSC prasībām FSC vadošo auditoru apmācībai. Mēs aktīvi sadarbojamies ar FSC International un iesaistāmies projektos, kuri vecina FSC sertifikācijas sistēmas attīstību.

NEPCon sniedz arī citu sertifikācijas sistēmu - PEFC, ilgtspējīgi iegūtas biomasas partnerības (SBP), LegalSource un oglekļa izmešu pārvaldības sertifikācijas pakalpojumus.

NEPCon | Filosoofi 31 | 50108 Tartu | Igaunija
FSC™ A000535 | PEFC/09-44-02 | estonia@nepcon.net
Tālrunis: +372 7 380 723 | Fax: + 372 7 380 724

A unique perspective

**CERTIFIED
WOOD
UPDATE**
www.nepcon.net/newsletter